

Spesialistadearvvašvuodábálvalusat sámi álbmogii

Raporta oktan doaibmabidjoplánaiguin 2022-2026

Sugadanstuollu Sámi klinihkas

Dáhton: Njukčamánu 11. beaivvi 2022

Sisdoallu

Ovdasátni	4
Raportta huksehus ja sisdoallu.....	5
1. Álgu ja duogáš.....	6
1.1 Mandáhtta mearriduvvon Davvi dearvvašvuoda GDF jodiheaddjejoavkkus guovvamánu 16. beaivvi 2021	7
1.2 Bajimuš mihttomearri	7
1.3 Láhkaásahusat ja vuodđodokumeanttat.....	8
1.4 Prošeaktaorganiseren	9
1.4.1 Čoahkkínastin	9
1.4.2 Geavaheaddjeváikkuheapmi.....	9
2. Čilgehus juohke dearvvašvuodafitnodaga birra	10
2.1 Davvi Dearvvašvuodta GDF	10
2.2 Davvi buohcceviessoapotehka DF	10
2.3 Davvi-Norgga Universitehtabuohcceviessu DF.....	11
2.4 Norlánda buohcceviessu DF	12
2.5 Helgelánda buohcceviessu DF	13
2.6 Finnmárkku buohcceviessu DF	14
3. Čilgehus vejolaš ovttasbargoguimmiid birra	15
4. Doaimmaplána	16
4.1 Oktasaš doaimmabijut	17
4.2 Davvi dearvvašvuoda Nord GDF doaimmabidjoplána.....	19
4.3 Davvi buohcceviessoapotehka DF doaimmabidjoplána	25
4.3 DNU Doaimmabidjoplána	28
4.5 Norlánda buohcceviessu DF doaimmabidjoplána.....	35
4.6 Helgelánda buohcceviessu DF Doaimmabidjoplána	44
4.7 Finnmárkku buohcceviessu DF doaimmabidjoplána	50
5. Čoahkkáigeassu ja loahpaheapmi	60

Sátnelisttu ja oanádusat

Davvi Dearvvašvuohta: Olles fitnodatjoavku oktan buot dearvvašvuođafitnodagaiguin

Davvi Dearvvašvuohta GDF: Guvllolaš dearvvašvuođafitnodaga hálddahus

Sámegeiela hálddašanguovllut: Guovllut gos sámegeiella ja dárogeiella leat dásseárvosaš gielat. Buohkain geat orrot dain gielddaiguin lea vuoigatvuohta oažžut bálvalusaid sámegeilli go váldet oktavuoda almmolaš etáhtain.

Sámegeiela hálddašanguovllut Norggas:

Romsa ja Finnmárku:

Gáivuotna/Kåfjord

Loabák/Lavangen

Guovdageaidnu/Kautokeino

Karášjohka/Karasjok

Deatnu/Tana

Unjárga/Nesseby,

Porsáŋgu/Porsanger

Dielddanuorri/Tjeldsund

Nordlánda:

Hábmer/Hamarøy

Aarborte/Hattfjelldal

Trøndelága:

Snåase/Snåsa

Raarvihke/Røyrvik

Røros

GDF: Guvllolaš dearvvašvuođafitnodat

GGL: Guvllolaš geavaheaddjelávdegoddi

DF: Dearvvašvuođafitnodat

DFD: Dearvvasvuođa- ja fuolahusdepartemeanta

DDO: Dearvvašvuođabálvalusa hehteneahtha doaibmaorganisašuvdna

SAMINOR: Dearvvašvuođa- ja eallindilleiskadeapmi sámegeiel ja dárogeiel ássanguovlluin

Ovdasátni

Norggas lea mis okta eamiálbmot, sámi álbmot, ja sámi pasieanttain lea vuoigatvuohta spesialistadearvvašvuodabálvalusaide seamma láhkai go muđui álbmogis.

Dieđán ahte sámi pasieanttat sáhttet deaividit hástalusain deaivvadettiin spesialistadearvvašvuodabálvalusain, danne go bálvalusain váilu máhttu sámegeiela ja sámi kultuvrra birra. Davvi Dearvvašvuodas lea mis earenoamáš ovddasvástádus fuolahit ahte buot min dearvvašvuodafitnodagat sáhttet fállat ovttaárvosaš spesialistadearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii.

Davvi Dearvvašvuoda GDF stivra meannudii strategijadokumeanta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» geassemánus 2020. Dat gávnnaš ahte gáibiduvvo mearkkašahtti lassi gealbudeapmi sámegeiela ja sámi kultuvra birra spesialistadearvvašvuodabálvalusas ja bivddii álggahit doaibmabijuid lasihan dihte gelbbolašvuoda. Dát raporta lea álggahuvvon barggu boadus.

Dál leat álggahan bargu lasihit máhtu ja gelbbolašvuoda sámegeiela ja sámi kultuvrra birra spesialistadearvvašvuodabálvalusas. Sávašin ahte dát raporta oktan doaibmabidjoplánaiguin lea reaidun mii váikkuhivččii lasihit bálvalusaid máhtu sámegeiela ja sámi kultuvrra birra.

Rámidan árijaid ja hutkáivuoda dán barggu botta. Raporta lea ráhkaduvvon lagas ovttasbargguin buot dearvvašvuodafitnodagaiguin. Iežamet doaibmabidjoplánaid ráhkadettiin leat oahppan guhtet guimmiideametguin ja ásahan buori oktavuodafierpmádaga. Giitosat Sámi doaktáriid searváii, Guvllolaš geavaheaddjelávdegoddái ja konseardnaluohttámušolbmuid geat leat veahkkin ovddidan dán deatalaš dokumeantta.

Illudan leat mielde váikkuheame ovttaárvosaš dearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii boahttevaš jagiid. Buriin ovttasdoaimmain, ánggiruššamiin ja máhtto- ja bálvalusovddidemiin galgá Davvi Dearvvašvuohta leat ovddasmannin bisuhit ja ain ovddidit spesialistadearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii Norggas.

Cecilie Daae
hál. direktvra

Bådåddjo, njukčamánu 11. beaivvi 2022

Raportta huksehus ja sisdoallu

Raportta oktan doaibmabidjoplánaid ulbmilin lea sihkkarastit kvalitehta ja ovddidit gelbbolašvuoda sámegeiela ja sámi kultuvra birra spesialistadearvvašvuodabálvalusas. Raporta lea ráhkaduvvon, strategijadokumeanta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» (2020) 5.3 kapihtala olis: Sihkkarastit eanet kvalitehta ja gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalusain.

Raportta lea huksejuvvon dán láhkái:

1. kapihtal čilge duogáža, mandáhta, bajimuš mihttomeari, láhkaásahusaid, vuodđodokumeanttaid ja barggu organiserema.

2. kapihtal válddaha juohke dearvvašvuodafitnodaga: Davvi Dearvvašvuolta GDF, Finnmárkku buohcceviessu DF, Davvi buohcceviessoapotehka DF, Davvi-Norgga Universitehtabuohcceviessu DF (DNU), Nordlánda Skippijviessu DF, Helgelaanten Skiemtjegåetie DF ja Finnmárkku buohcceviessu DF.

3. kapihtal válddaha áigeovdilis ovttasbargoguimmiid. Ovdamearkkat dasa leat sámi giellahálldašangiiddat, Sámediggi ja sámi fága- ja dutkanbirrasat.

4. kapihtalis leat evttohusat Davvi Dearvvašvuolta GDF, Davvi buohcceviessoapotehka DF, DNU DF, Nordlánda Skippijviessu DF, Helgelaanten Skiemtjegåetie DF ja Finnmárkku buohcceviessu DF doaibmaplánaide. Dasa lassin bohtet ovdan oktasaš doaibmabijut Davvi Dearvvašvuoda várás.

Okta bargujoavku lea mandáhta olis ráhkadan raportta oktan doaibmabidjoplánaiguin. Juohke áidna dearvvašvuodafitnodat lea formálalaččat gieđahallan doaibmabidjoplánas. Dan birra válddahallo easkka dárkilit juohke dearvvašvuodafitnodaga doaibmabidjoplána válddahasain.

Raportta sisdoallu galgá bistit 4 jagi. Evttohuvo raportta fas árvvoštallat go 2 jagi gollet.

1. Álggahus ja duogáš

Nationála dearvvašvuoda- ja buohcceviessoplána (2026-2019) lei duogážin go Davvi Dearvvašvuhtii addojuvvui 2017 bargodokumeanttas čuovvovaš bargu:

- *Davvi Dearvvašvuolta GDF galgá áimmahuššat spesialistadearvvašvuoda-bálvalusaid strategalaš ovddideami sámiide daid rámmaid ja prinsihpaid siskkobealde mat bohtet ovdan Nationála dearvvašvuoda- ja buohcceviessoplánas.*

Barggu vuodul mii addojuvvui Davvi Dearvvašvuoda GDF:i ja lagas ovttasbargguin Sámedikkiin ja eará guvllolaš dearvvašvuodafitnodagaiguin riikkas, ásahuvvui prošeakta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusaid strategalaš ovddideapmi sámi álbmogii». Prošeavtta boadus lei strategijadokumeanta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii»

Davvi Dearvvašvuolta GDF stivra giedahalai strategijadokumeanta 102-2020 stivraáššis 26.8.2020 ja mearrádus lei:

1. *Stivra guorrasa strategijadokumentii «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» ja dokumeanta sáddejuvvo bargoaddái Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta čuovvovaš vuoruhemiiguin:*
  - *Strategiija lasihit kvalitehta ja gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalusas vuoruhuvvo vuosttaš ceahkis, lagas ovttasbargguin vuodđodearvvašvuodabálvalusain.*
  - *Ráhkaduvvo nationála doaibmaplána mii fátmasta dearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii.*
  - *Guvllolaš dearvvašvuodafitnodagaid fuolahanovddasvástádusa vuodul berre joatkit barggu sámi spesialistadearvvašvuodabálvalusaid bajimuš organiseremiin. Modealla 1, ovddidit otná organiserema, rávvejuvvo.*
2. *Stivra konkludere ahte gáibiduvvo mearkkašahti lassi gealbudeapmi spesialista-dearvvašvuodabálvalusas sihkkarastin dihte ahte sámi pasieanttat ožžot dohkálaš fáldalaga. Davvi Dearvvašvuolta GDF áigu ovttasbargguin Finnmárkku buohcciviesuin DF:in – Sámi klinihkain jođánit álggahit barggu loktet kvalitehta ja gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalusas.*
3. *Stivra bivdá hálddašeaddji direktivrra ovttasbargat Finnmárkku buohcciviessu HF - Sámi klinihkain álggahit doaibmabijuid jođánit, ja geahčadit makkár resurssat dárbbášuvvojit ollašuhttit dan.*
4. *Stivra eaktuda ahte joatkevaš barggus lea lagas ovttasbargu luohttámušolbmuiguin, suodjalanbálvalusain ja geavaheaddjeorganisašuvnnaiguin.*

Stivrra mearrádusa ja ovddeš barggu vuodul strategijadokumeanttain «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» mearridii 12.11.20 direktivračoahkkin ahte galgá ásahuvvot guvllolaš bargujoavku man bargun lea ráhkadit plána guđiid doaimmaid ferte álggahit lasihan dihte kvalitehta ja gelbbolašvuoda strategijadokumeantta olis.

1.1 Mandáhtta mearriduvvon Davvi Dearvvašvuoda GDF jodiheaddjejoavkkus guovvamánu 16. b. 2021

Bargojoavku galgá ráhkadit plána mii čájeha guđiid doaibmabijuid ferte álggahit sihkkarastin dihte kvalitehta ja ovddidit gelbbolašvuoda sámegeiela ja sámi kultuvra birra strategiijadokumeantta «Spezialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» 5.3 kapihttala olis: Sihkkarastit lassi kvalitehta ja gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalusas. Juohke dearvvašvuodafitnodagas leat iešguđetlágan dárbbut ja dáid galgá plánas čielggadit ja čalmmustahttit.

Bargojoavku bargun lea árvoštallat guđet doaibmabijut sáhtášedje sihkkarastit ahte sámi pasieanttat ožžot spesialistadearvvašvuodafálaldaga heivehuvvon sámegillii ja sámi kultuvrii. Bivdit bargojoavku ráhkadit doaibmabidjoplána mas leat oanehis ja guhkit áiggi mihttomearit.

Plána galgá sisdoallat:

- Válldahus juohke DF birra
- Válldahus juohke DF:s dan birra makkár doaibmabijut galget čadahuvvot ja manne
- Válldahus vejolaš ovttasbargoguimmiin mat sáhttet guoskevaš gielddat ja sámi ásašusat
- Bajilgova ekonomalaš goluin ja makkár vejolaš resurssaid ferte vuordit go čadaha evttohuvvon doaibmabijuid
- Áigelinnjá goas evttohuvvon doaimmaid galgá implementeret

1.2 Bajimuš mihttomearri

Sihkkarastit kvalitehta ja ovddidit máhttu sámegeiela ja sámi kultuvrra birra spesialistadearvvašvuodabálvalusas.

1.3 Láhkaásahusat ja vuodđodokumeanttat

- Strategijadokumeanta (2020) «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii»
- Ovttasbargošiehtadus gaskal Davvi Dearvvašvuoda GDF ja Sámedikki
- Nationála lágat ja riikkaidgaskasaš konvenšuvnnat maid Norga lea dohkkehan:
  - ILO-konvenšuvnna nr. 169 25. artihkkalis čuovvu ahte eamiálbmogat besset iežaset ovddasvástádusain ja bearráigeahčuin ásahit ja fállat dákkár bálvalusaid, vai dát álbmogat ožžot vejolašvuoda návddašit alimus vejolaš rumašlaš ja mentálalaš dearvvašvuoda.
  - Divššohasvuoigatvuodálágas § 3-5 bohtá ovdan ahte diehtajuohkin galgá leat heivehuvvon vuostáváldi oktagas eavttuide, nugo ahká, rávisvuhtii, vásáhusaide ja kultur- ja gielladuogáži. Dát mearrádus addá sámi pasieanttaide vuoigatvuoda dieđuide mat leat heivehuvvon sámegillii ja sámi kultuvrii. Ovdabargguin láhkii leat sámi pasieanttat earenoamážit namuhuvvon dán mearrádusa olahanjoavkun.
  - Sámelága § 3.5 mii addá sámi pasieanttaide viiddiduvvon vuoigatvuoda atnit sámegiela dearvvašvuoda- ja sosiálasuorggis. Sámelága § 3.5 čuodjá dainna lágiin: Sus guhte háliida sámegiela atnit suodjalan dihtii beroštumiidis báikkálaš ja guovllulaš almmolaš dearvvasvuoda- ja sosiálalágádusain, lea vuoigatvuohta oažžut bálvalusa sámegillii."
  - Dearvvašvuodafitnodatlága § 35.3. goalmát cealkkaoasis bohtá ovdan ahte guvllolaš dearvvašvuodafitnodagat galget fuolahit ahte iešguhtege pasieantta viiddiduvvon vuoigatvuohta geavahit sámegiela spesialistadearvvašvuodabálvalusas áimmahuššo, gč. sámelága § 3-1 nr. 4 ja § 3-5

1.4 Prošeaktaorganiseren

Davvi Dearvvašvuohta GDF:s lea bajimuš ovddasvástáduš čađahit plánejuvvon barggu mii lea ráhkadit plána doaibmabijuid álggaheapmái «Spesialistadearvvašvuođa bálvalusat sámi álbmogii» strategiijadokumeantta olis. Prošeaktaeaiggát lea Davvi Dearvvašvuohta GDF jodiheaddjejoavkku bokte. Davvi Dearvvašvuohta GDF jodiha bargojoavkku.

Bargojoavku:

Tone Amundsen	Bargojoavkku jodiheaddji, Davvi Dearvvašvuohta GDF
Amund Peder Teigmo	Finnmárkku buohcceviessu DF
Ellen Kalstad	Sámi klinihkka/Finnmárkku buohcceviessu DF
Helge Pettersen	Davvi buohcceviessoapotehka DF
Inger Lise Ebeltoft	Davvi Norgga Universitehtabuohcceviessu DF
Sissel Eidhammer	Nordlánda Skippijviessu DF
Sidsel Forbergskog	Helgelaanten Skiemtjegåetie DF
Ester Fjellheim	Guvllolaš geavaheaddjelávdegoddi Davvi Dearvvašvuohta GDF
Ann-Mari Jenssen	Davvi Dearvvašvuođa GDF konseardnaluohhtámušolmmoš
Sara Bergstrøm Oskal	Sámi doaktáriid searvi

Prošeavtta čállingoddi

Hilde Normann	Davvi Dearvvašvuohta GDF
Kari Bøckmann	Davvi Dearvvašvuohta GDF

1.4.1 Čoahkkinastin

Bargojoavku lea doallan 10 čoahkkima, 7 teamsas, 2 fysalaš čoahkkima ja 1 hybrida-čoahkkima teamsas mas lei fysalaš oassálastin. Bargojoavku lea fitnan dearvvašvuođa-fitnodagaid sisaváldinguovlluin ja lea leamaš lagas ovttasbargu lonohallamis jurdagiid ja vásáhusaid. Bargojoavkku vuosttaš čoahkkin dollojuvvui teamsas njukčamánu 15. beivvi 2021 ja loahpalaš čoahkkin dollojuvvui teamsas ođđajagimánu 5. beivvi 2022.

1.4.2 Geavaheaddjeváičkuheapmi

Bargojoavkkus lea leamaš okta geavaheaddjeáirras gean Davvi Dearvvašvuohta GDF Guvllolaš geavaheaddjelávdegoddi lei nammadan. Guvllolaš bargojoavkku bargu gieđahallojuvvui Guvllolaš geavaheaddjelávdegottis čakčamánu 14. beivvi 2021. Lea maiddái čuvgejuvvon dearvvašvuođafitnodagaid nuoraidrádi ja geavaheaddjelávdegotti barggu birra. Moanaid dearvvašvuođafitnodagain leat Geavaheaddjelávdegotti ja Nuoraidrádi áirasat leamaš mielde resursajoavkkuin.

2. Válddahus juohke dearvvašvuodafitnodaga birra

2.1 Davvi Dearvvašvuohhta GDF

Davvi Dearvvašvuohhta GDF galgá fuolahit ahte Davvi-Norgga ja Svalbárdda álbmot oažžu buoremus spesialistadearvvašvuodabálvalusaid dan riikkaosis gos ássat. Davvi Dearvvašvuohča doaimmaguovlu fáttmasta sámi giellahálddašanguovllu gielddaid Gáivuotna/Kåfjord, Loabák/Lavangen, Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárásjohka/Karasjok, Deatnu/Tana, Unjárga/Nesseby, Porsángu/Porsanger, Dielddanuorri/Tjeldsund, Hábmer/Hamarøy, Aarborte/Hattfjellidal.

Davvi Dearvvašvuohhta GDF eaiggáduššá guhtta dearvvašvuodafitnodaga, ja njealjis dain leat buohcceviesu mat fáallet pasieantadálkkodeami/- divššu.

- Finnmárkku buohcceviessu
- Davvi-Norgga Universitehtabuohcceviessu
- Davvi buohcceviessoapotehka
- Nordlánda Skippijviessu
- Helgelaanten Skiemtjegåetie
- Davvi Dearvvašvuohhta DGT

Fitnodatjoavkkus leat oktiibuot 18 000 bargi.

Davvi Dearvvašvuohhta GDF fállá spesialistadearvvašvuodabálvalusaid sihke dearvvašvuodafitnodagaidis bokte ja oastima bokte priváhta ásahusaiguin ja doavtter- ja psykologaspecialisttain geaiguin lea dahkan šiehtadusa. Pasieanttat ja oapmahaččat galget sáhttit atnit daid priváhta aktevrraid geaiguin lea šiehtadus, ovttá dásis buohcceviesuiguin.

2.2 Davvi buohcceviessoapotehka DF

Davvi buohcceviessoapotehka galgá sihkkarastit ahte Davvi-Norgga buohcceviesut fidnejit dálkasiid alla kvalitehtii ja rievttis haddái.

Davvi buohcceviessoapotehka galgá váikkuhit rievttis ja oadjebas dálkkasgiedahallamii vuogádatdásis ja pasientii. Dán dahket farmasijagelbbolašvuohča geavahemiin sihke klinihkalaš joavkkus pasieantta birra, dálkkaslágideamis ja dálkkasgiedahallama kvalitehtasihkkarastimis buohcceviesuin.

Davvi buohcceviessoapotehka galgá sihkkarastit buvttadan- ja lágidangearggusvuohča ja váikkuhit ahte pasieantta dálkkasterapiija bissu botkekeahhtá, vaikke vuolgáge buohcceviesus. Davvi buohcceviessoapotehka DF eaiggáduššá ja doaimmaha buohcceviessoapotehkaid Budejjus, Romssas ja Harstadas (Hársttáin), ja leat ossodagat buohcceviesuin Áhkánjárggas (Narvik), Lofuohtas, Viestterállasis (Vesterålen), Girkonjárggas, Hámmerfeasttas, Álttás, Mos, Sandnessjøenis ja Mosjøenis (Mussere). Apotehkat leat seamma sajis go guovllu buohcceviesut. Váldokantuvra lea Romssas.

Stuorámus oassi jahkásaš gálvojođus mii lea 552 miljovna (2020) guoská dálkasiidda ja farmasiijalaš bálvalusaide regiovnna buohcceviesuide ja dálkasiid vuovdimii priváhta kundariidda. 2020:s ledje fitnodagas 170 bargi.

Buohcceviessoapotehkat Budejjus, Hársttáin ja Romssas vuvdet olbmuid viiddis gálvoválljenmuniin buohcceviesuid pasieanttaid ektui, dálkkasskáhppomii buohcceviesuide, buvttadanossodagaide mat ráhkadit earenoamáš dálkasiid heivehuvvon iešguhtege pasientii ja ráđđeaddinossodagaide mat doaimmahit klinihkalaš farmasiija, bearráigeahččamii dálkkasgieđahallama buohcceviesuin ja muhtin gielddain, oahpahussii ja eará farmasiijafágalaš ráđđeaddimii.

Ossodagat Girkonjárvgas, Hámmerfeasttas, Álttás, Áhkánjárvgas, Lofuohtas, Viestterállasis, Mo:s, Musseres ja Sandnessjøenis skáhppojit dálkasiid buohcceviesuide, ja rávvejit ja barget klinihkalaš farmasiijain.

2.3 Davvi-Norgga Universitehtabuohcceviessu DF

Davvi Norgga universitehta- ja regiovdnabuohcceviessun lea DNU:s earenoamáš ovddasvástádus fállat ovttárvosaš dearvvašvuodábálvalusaid riikkaosis mas leat guhkes gaskkat, biedggus ássan ja garraset aht` garraset dálkkádat. DNU (UNN) galgá movttiidahttit ja doarjut fágabirrasiid olles regiovnna vai sihkkarasttáši lihka buriid dearvvašvuoda bálvalusaid davvin go muđui riikkas.

Regiovdnabuohcceviessun lea DNU:s ovddasvástádus ovdánahttit ja fállat allaspesialiserejuvnon funkšuvnnaid pasieantgieđahallama ja diagnostihka ektui. DNU ea dasa lassin báikkálaš buohcceviessu davvi Nordlándda ja Romssa álbmogii ja áimmahuššá sin vuodđodárbbuid buohcceviessobálvalusaid dáfus.

DNU bargun universitehtabuohcceviessun lea ovttasbargguin Romssa universitehtain (UiT:in), Norgga Árktalaš universitehtain, ja eará relevánta universitehtaiguin ja allaskuvllaiguin doaimmahit oahpahusa ja dutkama. DNU galgá čuollat dutkama ja oahpahusa beali olles regiovnna.

DNU lea stuorra servodatoassádalli ja eaktobiddji dasa movt dearvvašvuodábálvalus davvin doaimmahuvvo ja ovdána. DNU dáhtošii leat oinnolaš ja aktiivvalaš oasseváldi servodagas, ja guovddáš oassádallin sihkkarastit dárbbášlaš gearggusvuoda regiovdnii. Sáhttin dihte fállat buori kvalitehta ja oktalaš bálvalusaid álbmogii, galgá DNU:s leat buorre ja lagas ovttasbargu gielddaiguin, earret eará dearvvašvuodasearvevuoda bokte.

2.4 Nordlánda Skippijviessu DF

Nordlánda Skippijviessu DF lea Davvi-Norgga nubbin stuorámu dearvvašvuodafitnodat mas lea árbevirolaš guovddášbuohceviessu bálvalusfálaldat. Nordlánda Skippijviessu leat badjel 4000 mielbargi ja fállá bálvalusaid sullii 136 000 ássiide 20 gielddas Sáltu, Lofuohta ja Viestterállasa regiuvnnas. Lassin spesialistadearvvašvuodabálvalusaide min vuodđoguoovllu álbmogii, leat fitnodagas mánggat funkšuvnnat mat gokčet olles Nordlánda, ja guvllolaš funkšuvnnat olles Davvi-Norgga várás.

Nordlánda Skippijviessu lea viiddis fáladat somatihka ja psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami ja gárrendili suorggis ja lea báikáduvvon sihke Sáltui, Lofuhtii ja Viestterállasii. Doaimma stuorámu oassi lea báikáduvvon somáhtalaš ja psykiátralaš buohceviessui Budejjus. Fitnodagas leat maiddá báikkálaš buohceviessut Gravdalas Lofuohtas ja Stokmarknesas (Njárggas) Viestterállasis, ja mánga guovllupsykiátralaš guovddáža ja ambulánsastašuvnna Sálttus (Sáltto), Lofuohtas ja Viestterállasis. Nordlánda Skippijviessu lea organiserejuvvon klinihkaide báikkiidrašttildeaddji oktilis jođihemiin. Fitnodathálddahu lea somáhtalaš buohceviessu Budejjus.

Dearvvašvuodafitnodat lea stuorra oahppo- ja dutkanásahu. Ovttasbargguin Romssa universitehtain, fállá Nordlánda Skippijviessu dievas oahpu viđát ja guđát jagáš medisiidnastudeanttaide. Dutkandoaimma lea stuoris ja suorrume, sihke somatihka ja psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami ja gárrendili surggiin.

2.5 Helgelaanten Skiemtjegåetie DF

Helgelaanten Skiemtjegåetie DF:i gullet buohcceviessoovttadagat Mueffies (Mo i Rana), Musseres (Mosjøen) ja Sandnessjøenis. Pasieantta guovddáži bidjamiin, buriin ovttasbargguin birrasiiguin, galgá dearvvašvuodafitnodat sihkkarastit oadjebas ja boahtteáigásaš buohcceviessobálvalusaid kvalitehta, oadjebasvuoda ja árvvusatnima vuodul.

Dán golmma báikkálaš buohcceviesuin leat oktiibuot sullii 1700 jahkedoaimma, ja fitnodat addá báikkálaš buohcceviessofálaldaga daid sullii 78 000 ássiide Helgelánda. Lea sáhka 11.000 ollesjándorrumis, 10.000 beaivefinadeamis, 85.000 poliklinihkalaš dikšumis somatihka suorggis ja 47.000 poliklinihkalaš dikšumis psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami/gárrendili surggiin. Dát leat báikáduvvon Sandnessjøenii, Musserii ja Mueffii. Dasa lassin leat ásahuvvon GMG:t (DMG:t) ja DPG:t Brønnøysundii.

Doaibma lea organiserejuvvon kirurgiija, medisiinna, fáhkamedisiinna, diagnostihka ja medisiidnateknihkalaš, psyhkalaš dearvvašvuoda ja gárrendili, ja prehospitála klinihkaide. Lassin lea sierra doaibma- ja opmodatovttadat. Fága, dutkama, oahpahusa, kommunikašuvnna, ovttasdoaibmama, HR ja bargoveaga doarjjafunkšuvnnat leat velá dasa lassin.

Somáhtalaš doaimmas lea čuovvovaš juohkin:

- Sandnessjøenis lea sismedisiinnalaš ja kirurgalaš fáhkkearggusvuoha, ja riegdáhttinossodat. Dáppe lea maiddá beallje-njunne-čottaossodat, fysikála medisiidna ja veajuidahttin, pediatriija ja FMG (AMK).
- Musseres lea sismedisiinnalaš fáhkkearggusvuoha. Dasa lassin fálaldagat mat gullet liikái, čalbmái, urologijii, plastihkkakirurgijii ja nevrologijii.
- Mueffies lea sismedisiinnalaš ja kirurgalaš fáhkkearggusvuoha. Dáppe lea maiddá ortopediija, revmatologiija ja veajuidahttin.

Go guoská psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami ja gárrendille- ja sorjavašvuodaváttuide leat poliklinihkat mánáid ja nuoraid psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami várás, ja rávesolbmuid psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami várás buot njealji geográfalaš báikkiin.

Doaibma lea juhkkujuvvon ná:

- Mueffies lea poliklinihkalaš fálaldat mánáid- ja nuoraidpsykiatriijas, rávesolbmuid psykiatriijas ja gárrendille- ja sorjavašvuodaváttuide. Lea maiddá johtti fáhkkearggusvuoha váldobása. Dasa lassin lea jándorfálaldat rávesolbmuidpsykiatriijas ja gárrendille- ja sorjavašvuodaváttuide.
- Musseres lea poliklinihkalaš fálaldat mánáid- ja nuoraidpsykiatriijas, rávesolbmuid psykiatriijas ja gárrendille- ja sorjavašvuodaváttuide. Dasa lassin lea jándorfálaldat rávesolbmuid psykiatriijas ja mánáid- ja nuoraidpsykiatriijas.

- Sandnessjøenis ja Brønnøysundas lea poliklinihkalaš fálaldat mánáid- ja nuoraidpsykiatriijas ja rávesolbmuid psykiatriijas.
- Veajuidahhtinbálvalus mánáide, nuoraide ja rávesolbmuide lea organiserejuvvon psyhkalaš dearvvašvuoda- ja gárrendilleklinihkka vuollái.

2.6 Finnmárkku buohcceviessu DF

Finnmárkku buohcceviessus lea ovddasvástádus Finnmárkku spesialistadearvvašvuoda-fálaldahkii, ja lea okta Davvi Dearvvašvuoda viđa dearvvašvuodafitnodagain. Fitnodaga doaibma lea organiserejuvvon guovtti buohcceviessui ja golmma klinihkkii:

- Prehospitála bálvalusaid klinihkka
- Álttá klinihkka
- Sámi klinihkka
- Hámmerfeastta buohcceviessu
- Girkonjárgga buohcceviessu

Fitnodagas lea fásta dálkkodan-/dikšunfálaldagat gávccii iešguhtege gielddas fylkkas, ja moanat olgokantuvrrat maid Sámi klinihkka lágida. Hálldahuslaš váldobása lea Hámmerfeasttas, gos maidái nubbi fitnodaga báikkálaš guovtti buohcceviessuin lea. Nubbi buohcceviessu lea fas Girkonjárggas. Psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami ja gárredilleváttuid fálaldat lea buot min dálkkodan-/dikšunbáikkiin.

Sámi klinihkka ásahuvvui formálalaččat ovttajienalaš stivramearrádusa olis Finnmárkku buohcceviessu stivrras cuoŋománu 29. beaivvi 2019. Klinihkas lea earenoamáš ovddasvástádus fállat ja ovddidit ovttáárvosaš spesialistadearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii. Klinihkas leat ovttaidahtton bálvalusat somatihka, gárrendili ja psyhkalaš dearvvašvuoda surggiin. Dasa lassin sisttisoallá klinihkka nationála gelbbolašvuodabálvalusaid SÁNÁG/SANKS, oahppan- ja hálddašanbálvalusaid, geriatriija ja dulkonbálvalusa. SÁNÁG:s lea nationála ovddasvástádus bargguin mat gullet dutkamii, ovddideapmái ja gealbudeapmái psyhkalaš dearvvašvuodasuodjaleami ja gárrendili surggiin Norgga sámi álbmoga várás.

Sámi klinihkas lea earenoamáš gelbbolašvuodta sámegielas ja kultuvrras. Ii oktage eará Davviriikkain fála dakkár bálvalusaid ja dán geažil lea klinihkka sierralágánin sihke nationálalaččat ja riikkaidgaskaččat. Sámi álbmot ássá biedgguid ja klinihkka galgá sihkkarastit ahte olbmuin lea ovttáárvosaš olahannuoddu máhhtádan dearvvašvuodabargiide. Vaikko Sámi klinihkka lea čoahkis seamma sajis, de fállá klinihkka báikesorjjaskeahces bálvalusaid báikesorjjakeahces gelbbolašvuodain.

3. Válddahus vejolaš ovttasbargoguimmiid birra

Eanet gelbbolašvuohta sámegielas ja sámi kultuvrra birra dearvvašvuodabálvalusain gáibida ovttasbarggu máŋggaid áhahusaiguin, ja áiggi badjel. Ovttasbarggus sáhtá leat sáhka oahpahusa vuogádagaid ja gáibádusaid birra, ovttasbargošiehtadusaid sisdoalu ja dearvvašvuodasearvevuoda ja buot sámegielaide dearvvašvuodadieđuid ovddideami birra. Ovdamearkkat ovttasbargoguimmiide leat gielddat, Sámediggi, joatkkaskuvllat, Sámi allaskuvla ja eará allaskuvllat ja Davvi-Norgga universitehtat. Eará vejolaš ovttasbargoguimmit leat ovdamearkka dihte sámi organisašuvnnat ja áhahusat nugo Sámi doaktáriid searvi, sámi dearvvašvuodadutkan, lullisámi dearvvašvuodafierpmádat, Árran julevsámi guovddáš, Sijti Jarne lullisámi giella ja kulturguovddáš, Várdobáiki sámi guovddáš, Davvi álbmogiid guovddáš AS, jnv. Lea lunddolaš earenoamáš čavga ovttasbargat sámi giellahálldašanguovlluid gielddaiguin ja eará gielddaiguin gos ássat sápmelaččat.

Guđiid áhahusaiguin lea áigeguovdil ovttasbargat ferte oaidnit dan oktavuodas guđiid doaibmabijuid galggašii álggahit.

4. Doaibmabidjoplánat

Evttohusat leat ráhkaduvvon guđa doaibmapláníi: Davvi Dearvvašvuohta GDF, Davvi buohcceviessoapotehka DF, DNU DF, Nordlánda Skippiviessu DF, Helgelaanten Skiemtjegåetie DF ja Finnmárkku buohcceviessu DF doaibmaplánat . Daid birra leat 4.2-4.7. kapihttaliin. Doaibmabijuid mihttomearri lea olles pasieantamannolagas sihkkarastit fáldalaga sámi pasieanttaide ja sin oapmahaččaide.

Juohke dearvvašvuođafitnodat lea ráhkadan doaibmaplána. Resursajoavkkut leat ceggejuvvon juohke dearvvašvuođafitnodahkii, ja dat leat bargan kártemiin ja ráhkadan evttohusa doaibmapláníi iežaset dearvvašvuođafitnodahkii. Doaibmaplánat leat formálalaččat juohke dearvvašvuođafitnodagas meannuduvvon iešguđet láhkái. Dát válddahallo dárkileappot easka juohke dearvvašvuođafitnodaga oasis.

Eatnat doaibmabijuid lea várra buoremus ovdánahttit ja čađahit ovttasbargguin ja searvágaid. Sáhtta leat ovdamunnin muhtin doaibmabijuid álggahit regiovdnagaskaš ovttasbargguin. Áigeuovdilis oktasaš doaibmabijut biddjojot ovdan 4.1 kapihttalis.

Dán raportta barggu olis oaidná bargajoavku ahte fertešii dárkileappot válddahit mii Finnmárkku buohcceviesu, Sámi klinihka bokte, bargun lea lágidit regiovvna eará buohcceviesuide, sihke go guoská pasieantadálkkodeapmái, gealbudandoaibmabijuide, ovddidanbargui ja rávvenfáldahkii.

Bargajoavkku konseardnaluohttámušolmmoš fuomášahtta ahte máŋga evttohuvvon doaibmabiju leat dakkárat ahte gáibidit šiehtadusaid oasálaččaid gaskkas. Bargajoavkku konseardnaluohttámušolmmoš oaivvilda ahte dahkan šiehtadusat berrejit sisdoalu dáfus leat ovttaláganat buot fitnodagain ja gustot buohkaide gokko dat lea áššáigullelaš.

4.1 Oktasaš doaibmabijut

Iešguhtege dearvvašvuodafitnodagaid doaibmabidjoplánain leat evttohuvvon mánja ovttalágan doaibmabiju. Dain sáhtta mánnggaid čadahit báikkálaččat báikkálaš plánaiguin ja resurssaiguin. Earáid dain ovttalágan doaibmabijuin sáhtta bures doarjut oktasaš guvllolaš ja guovlluidgaskasaš doaibmabijuiguin. Dat sáhttet leat doaibmabijut mat gusket regiovdnagaskasaš bálvalusaid ovddeapmái ja doaibmabijut mat gusket máhttovdánahttimii, máhttojuogadeapmái ja oahpahusresurssaide maid geavaha gealbudeamis.

Rávvejuvvon oktasaš doaibmabijut:

- **Ovdánahttit sámi dulkonbálvalusa nationála fáldahkan davvi-, lulli-, ja julevsámegillii.**

Kommentára: Nationála dulkonprošeakta lea álggahuvvon maid DDO (Dearvvašvuodabálvalusa hehteneahaid doaibmaorganisašuvdna DF) HDO ja Finnmárkku buohcceviessu jođihit čielggadan dihte vejolašvuoda nationála sámi dulkonbálvalussii mii maiddái galgá fátmastit riikka buot (FMD) AMK-guovddážiid. Sámi dulkonbálvalus fállá dál dulkoma dušše davvisámegillii dan guovllus mii gullá Davvi Dearvvašvuhtii.

- **Ásahit jorgalanbálvalusa davvi-, lulli-, ja julevsámegillii.**

Kommentára: Čálalaš pasieantadieđut ja -kommunikašuvdna fertejit leat fidnemis davvi-, julev-, ja lullisámegillii. Doaibmabiju rávvešii bidjat nationála sámi dulkonprošeavtta oktavuhtii. Boahhte áiggis berrešii árvoštallat galgágo dan maiddái bidjat jorgalanbálvalusaid dárbbu oktavuhtii ja ovdánahttit nationála gelbbolašvuodabirrasa jorgalemiid ektui dán golmma sámegillii.

- **Ráhkadit sámegeiela ja sámi kultuvrra birra E-oahppankurssa mii berrešii leat geatnegahtton spesialistadearvvašvuodabálvalusas buot bargiide Norggas.**

Kommentára: Prográmma váldofokus berrešii leat sihkkarastit ahte dearvvašvuodabargiin lea dárbbalaš máhttu sámegeiela ja sámi kultuvrra birra man geažil sáhttet fállat dohkálaš dearvvašvuodaveahki. Prográmmas berrejit leat unnán sáttasánit, ja fiilbma ja teaksta lotnolasat. Rávvejuvvo ahte muhtin pasieantahistorjját govvidit mii manašii boastut ja bagada dearvvašvuodabargiid dasa mo sáhtášii leat buorre vuohki deaivvadit sámi pasieanttaiguin. E-oahpahusa berre ovdánahttit lagas ovttasbargguin Sámi klinihka DjO-ovttadagain, Finnmárkku buohcceviessu DF:in.

Dálá E-oahpahusprográmmaid ferte almmuhit dearvvašvuodabargiide geat háliidit oahppat eambo. E-oahpahusa berrešii ovdánahttit regiovdnagaskasaš ovttasbarggu bokte.

- **Árvvoštallan guđiid pasieantadieđuid fertešii, berrešii ja sáhtášii jorgalit sámegillii, dasa gullet pasieantareivvet, dieđut neahttasiidduin, gihpamateriála jnv.**

Kommentára:

Pasieantareivvet leat dál jorgaluvvon dušše davvisámegillii ja dušše DNU ja Finnmárkku buohcceviessu geavahit daid. Bargojoavkkus eai dieđe ahte áigotgo jorgalit daid reivviid julev- ja lullisámegillii.

- **Sámi fonttat berrešit leat olámuttus pasieantareivviin vai sáhtášii gohččut sámi pasieantaid sin rievttis namain ja adreassain ja leat čállojuvvon rievttis sámegielaide.**
- **Journála ja gohččunvuogádat ferte struktuvrra dáfus heivehuvvot vai sáhtta ohcat sámi dearvvašvuodabálvalusa njuolga DIPS adreassafealttas.**
- **Lágidit konferánssaid sámi dearvvašvuodabálvalusaid birra juohke nuppi jagi.**

Kommentára:

Berre bovdet Sámedikki ja organisašuvnnaid nugo Sámi doaktáriid searvvi konferánssa plánemii ja čađaheapmái. Konferánssat galget leat nationála.

- **Ásahit guvllolaš gelbbolašvuodafierpmádaga sámi spesialistadearvvašvuodabálvalussii.**

Kommentára:

Gelbbolašvuodafierpmádat galgá leat veahkkin joatkimis ovttasbarggu gaskal Davvi-Norgga dearvvašvuodafitnodagaid ja doarjut vásáhusjuogadeami, oahppama ja oktasaš doaibmajuid. Fierpmádat sáhtta velá veahkehit guvllolaš konferánssaid prográmmalávdegotti sámegiela ja sámi kultuvrra birra juohke nuppi jagi. Fierpmádat sáhtta maiddái leat ábasin ovddidit mánggalágan oahpahuspáhkaid maid buot dearvvašvuodafitnodagat sáhttet atnit, ovdamearkka dihte ođđa bargiid oahpahasas, jodiheaddjeoahpahasas, siskkáldas oahpahasas jna. Rávvejuvvo ahte guvllolaš gelbbolašvuodafierpmádat galggašii leat Davvi Dearvvašvuoda hálddašeddji direktivrra ráđdeaddi orgána.

4.2 Davvi Dearvvašvuohta GDF doaibmabidjoplána

Davvi Dearvvašvuohta GDF lea gieđahallan doaibmabidjoplána diehtujuohkináššin jođihanjoavkkus golggotmánu. 12. beaivvi 2021. Jođihanjoavkku oaiviladdimat lea lasihuvvon doaibmabidjoplánii.

Šlájat

A. Fágalaš doaibmabijut

B. Kultuvrralaš doaibmabijut

C. Struktuvrralaš ja hálddahuslaš doaibmabijut

Doaibmabidjoplána ivdnekodaid čilgehus

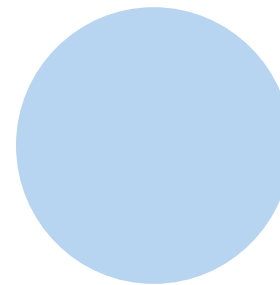
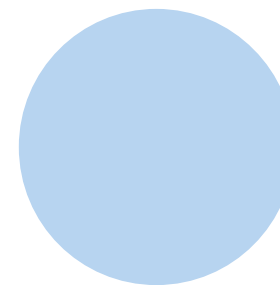
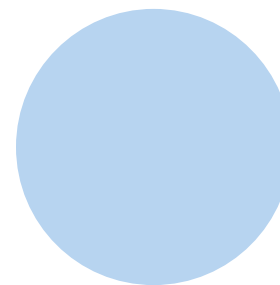
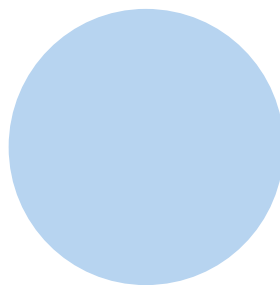
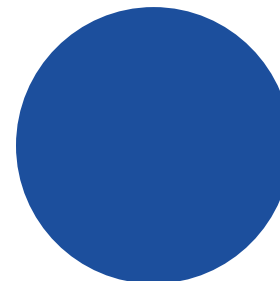
Álggahuvvon/gárvis

Pláneme/čavgejuvvon johtui

Gáibida bušeahta/guhkitáigásaš

Davvi Dearvvašvuohta GDF

<i>Doaibmabijut</i>	<i>Kommentára</i>	<i>Ovttasbargoguoimmit</i>	<i>Golut</i>	<i>Dárbu oktasaš doaibmabi-juide? (GDF koordineren?)</i>	<i>Goas álggahuvvo</i>	<i>Strategiija siidu:</i>
<i>A. Ásahit guvllolaš ja riikkaidgaskasaš bargojoavkku čuovvulit joatkevaš barggu strategijadokumeanttain «Spesialistadearvvašvuođabálvalusat sámi álbmogii»</i>					Álggahuvvon loahpahanbeivviin ođđajagimánu 5. b. 2022	53
<i>A. Siskkáldas oahpahus GDF:s sámegeiela ja sámi kultuvrra birra ja váikkhusaid birra GDF áššemeannudeapmái</i>	Laskadit buot bargiid dihtomielalašvuođa siskkáldasat omd. oahpahusain Davvi Dearvvašvuođa GDF siskkáldas fágabeivviin.		30000 ru		Nuppi jahkebealis 2022	47
<i>A. Ovdánahttit sámi dulkonbálvalusa nationála fáldahkan davvi-, lulli-, ja julevsámegeilli</i>	Nationála sámi dulkonprošeakta lea ásahuvvon.		1 800 000		Prošeakta lea čavgejuvvon johtui	52

A. Dutkan	Dutkan ja innovašuvdna galgá doarjut dan, ja áimmahuššat kulturgelbbolašvuoda ja kulturhearkivuoda áigeovdilis prošeavttain ja doaimmain. SAMINOR 3 prošeakta vuoruhuvvo.		Golud eai čielggaduvvon		Álggahuvvon ja pláneme	49
A. Ráhkadit geatnegahtton E-oahppankurssa sámegeiela ja sámi kultuvrra birra	Ráhkadit E-oahppankurssa mii sáhtášii leat geatnegahtton spesialistadearvvašvuodabálvalusa buot bargiide.	Berre dahkat ovttrasáđiin buot guvllolaš dearvvašvuoda-fitnodagaiguin	2 000 000	Oktasaš guovlluid-gaskasaš prošeakta	E-oahppankurssa plánen, álggahuvvo. 2022 ollodahkii	47
A. Ásahit guvllolaš gelbbolašvuoda-fierpmádaga sámi spesialistadearvvašvuodabálvalusaid birra	Guvllolaš gelbbolašvuoda-fierpmádat oážžu bargun joatkit bargame sihkarastit kvalitehta ja loktet gelbbolašvuoda sámegeiela ja sámi kultuvrra birra spesialistadearvvašvuodabálvalusas. Mandáhtta ferte hábmejuvvot.	Áigeovdilis oasseváldit: Finnmárkku buohcceviessu DF, Davvi-Norgga universitehta buohcceviessu DF, Davvi buohcceviessoapotehka DF, Nordlándá Skippijviessu DF ja Helgelaanten Skiemtjegáetie DF Geavaheadjeáirasat ja suodjalanbálvalus/luohttámušolbmot	Golud gelbbolašvuoda-fierpmádaga doibmii	Davvi Dearvvašvuoha galgá jođihit ja doaimmahit gelbbolašvuodafierpmádaga	2022 vuosstaš jahkebealis	48

B. Guovvamánu 6. beaivvi čalmmustahttin	Min neahttasiidduin ja siskkáldasat min organisašuvnnas.				Álggahuvvon	48
C. Ovddasvástádussuoggi organisatoralaš sajáidduhttin	«Sámi dearvvašvuodabálvalusat» sirdojuvvo organisatoralaččat dearvvašvuodafágaossodagas hálddahusa AD bargogoddái.				Álggahuvvon čakčamánu 1. beaivvi 2021	49
C. Sihkkarastit sámi ovddasteami dearvvašvuodfitnodagaid stivrrain ja RBU:s					Álggahuvvon	47
C. Doarjjaruhta geavaheaddjeorganisašuvnnaide	Doaibmabijut maid pasieanta-geavaheaddjeorganisašuvnnat lágídit sámi álbmoga váste galget juolludeamis earenoamážit vuoruhuvvot.				Álggahuvvon	47
C. Davvi Dearvvašvuoda GDF logo buot golmma sámegillii	Oktilis buot málliin.				Álggahuvvon	
C. Sámi dáidda ja galbbat Davvi Dearvvašvuoda GDF lanjain	Ođđa lanjat Mololuottas 2022 rájes. Galbbat buot golmma sámegillii ja dárogillii. Sámevuolta galgá leat oidnosis sámi dáidagiin ja eará sámi govastemiin.		Golut eai čielggaduvvon		Állogaheame	48

<i>C. Plánain ja strategijain sihkkarastit fokusa sámi dearvvašvuođabálvalusaide</i>	Spesialistadearvvašvuođabálvalusat sámi álbmogii galget leat oidnosis guvllolaš ovddidanplánas 2038 ja eará láiddesteaddji dokumeanttain.		Eai makkárgé golut		Dađistaga	47
<i>C. Gulahallan ja ovttasbargu Sámedikkiin</i>					Dađistaga	47
<i>C. Njunnošis sámi dearvvašvuođagažaldagain natióalalaččat ovttasbargguin eará GDF:iguin</i>			Eai makkárgé golut	Koordinerejuvvon ovttasbargguin eará dearvvašvuođafitnodagaiguin	Dađistaga	
<i>C. Sihkkarastit doarvái mielváikkuheami ja čanastumi luohttámušolbmui ja suodjalanbálvalusas</i>	Luohttámušolbmuid ja suodjalanbálvalussii galgá sihkkarastot dađistaga mielváikkuheami daid doaimbajuide maidda ge lea lunddolaš. Ferte árvvoštallat mii lea rievttis dássi mielváikkuheamis ja makkár forat galget geavahuvvot.	Luohttámušolbmot Suodjalanbálvalus			Dađistaga/oktilis	
<i>C. Diehtajuohkin Helse Nord (Davvi Dearvvašvuođa) neahttasiidduin</i>	Árvvoštallat guovddáš dokumeanttaid jorgalahttit sámegillii helsenord.no neahttasiidduin		Diehtemeahttun golut		2022 ollodahkii	48

C. Ovttasbargoguoimmit

Sámediggi Helse Sør-Øst RHF, Helse Vest RHF ja Helse Midt RHF RU (UiT) / Sámi dearvvašvuođadutkan Nord Universitet Sámi allaskuvla Gielddat, erenomážit sámi giellahálddašanguovllu gielddat Sámi organisašuvnnat ovdamearkka dihte Sámi doaktáriid searvi Luohttámušolbmot/Suodjalan- bálvalus Geavaheaddjeorganisašuvnnat				Ovttasbargu lea jođus	
---	--	--	--	-----------------------	--

4.3 Davvi buohcceviessoapotehka DF doaimbidjoplána

Davvi buohcceviessoapotehka DF čuvгии čakčamánu. 28. beivvi 2021 jođihanjovkui barggu ja doaimbidjoplána stáhtusa birra. Stivra lea juovlamánu. 9. beivvi 2021 gieđahallan doaimbidjoplána čuvgenáššin. Váldoluohttámušolbmui ja váldosuodjalusáittardeaddjái lea dieđihuvvon doaimbidjoplána birra.

Šlájat
A. Fágalaš doaimbijut
B. Kultuvrralaš doaimbijut
C. Struktuvrralaš ja hálldahuslaš doaimbijut

Doaimbidjoplána ivdnekodaidd čilgehus

Álggahuvvon/gárvvis

Pláneme/čavgejuvvon johtui

Gáibida bušeahta/guhkesáigásaš

Davvi buohcceviessoapotehka DF

<i>Doaibmabijut</i>	<i>Kommentára</i>	<i>Ovttasbargoguoimmit</i>	<i>Golut</i>	<i>Dárbu oktasaš doaibmabi-juide? (GDF ovttahttin?)</i>	<i>Goas álggahuvvo</i>	<i>Strategiija siiddu:</i>
<i>A. Diehtjuohkin SANO neahtasiidduin</i>	Deačalaš dieđuid jorgalit. Almmuheapmi.	Dulkonbálvalus	Diehtemeahttun golut	li	2022 ollodahkii	
<i>A. Sihkkarastit fágalaš ovddasvástádusa</i>	Sihkkarastit ahte fágajodihed- djiin geaidda lea relevánta, vástiditspesialistadearvvašvuoda- bálvalusaid ovddas sámi álbmogii. Čállit virgeválddahusaide.		Eai makkárge		2022	
<i>A. Árvoštallat dárbbu jorgalit diehtjuohkinmateriálaid</i>	Jus ležžet earenoamáš áššečuolmmat maid birra berrejit leat diehtjuohkinmateriálat sámegillii, de sáhtta dan fállat apotehkain.	Sámi klinihkka	Diehtemeahttun golut	li	Dađistaga	
<i>A. Geatnegahtton e--oahppan</i>	Atnit SANÁG E-oahppankurssa PUB bargiide ja klinihkalaččat.		Eai makkárge	li	Go kursa lea gárvvis atnui.	
<i>B. Guovvamánu 6. beaivi čalmmustahttin</i>	Álbmotossodagain	Buohcceviesut, vuosttažettiin DNU.	Eai	li	2022:€	
<i>B. Álbmotossodagaid galbet sámegillii</i>	Sámegiel- ja dárogielteaksta apotehkaid galbbain. Sámegiella ja dárogiella hildogalbbain.		Su. 50 000,-	li	Galbet apotehkaid dingojuvvon ođđa galbbaiguin, dahje rievdademiin. Hildut 2022:s.	
<i>B. Jearrat sámegielmáhtu ja sámi kulturamáhtu almmuhustevsttain.</i>	Standárdateaksta buot virgealmmuhusain.		Eai makkárge	li	Juovlamánu 1. beaivi 2021	

C. Geavahit rekruterema bálkávuogádaga go lea erenomáš dárbu	Sajiin/funkšuvnnain main lea erenomáš dárbu sámegillii ja sámi kulturipmárdussii, sáhttá addit bálkálasáhusa.		Lea sorjavaš man olu, meroštallan: 10-50 000,- ru jahkásaččat	li.	Dadistaga	
C. Heiveheapmi dulkomii	Go pasieanta dárbbáša dulkka buohcceviesus, de dárbbáša dan maiddáí apotehkas. Ovttasbargu buohcceviesuiguin vai dulkon čuovvu pasieantta apotehkii.	Buohcceviesut Dulkonbálvalusat	Eai makkárgé	Buohcceviesuide ja dulkonbálvalussii ferte fuomášahttit dulkondárbbu maiddáí go viežžá dálkasiid reseaptain.	2022	

4.3 DNU DF doaibmabidjoplána

Ášši meannuduvvui jođihanjoavkkus juovlamánu. 21. beaivvi 2021. Direktvra jođihanjoavku digaštalle ášši ja guorrasii čuovvovaš mearrádussii:

1. Direktvra jođihanjoavku giitá bargujoavkku dán dehálaš barggu ovddas, ja čuovvula dan ovdanbiddjojuvvon doaibmabidjoplána mihttomeriid nannet DNU spesialistadearvvašvuodábálvalusaid sámi álbmogii.
2. Kultuvrra ja eaktodáhtolašjuogus bivdojuvvo koordineret plána čadaheami. Vásttolaš: Hilde A. P. Kvalvik. Áigemearri juovlam. 2022.
3. Direktvrra jođihanjoavkui ovdanbiddjojuvvo jahkásaččat vuoruhuvvon doaibmabijuid čadaheami plána oktan bušeahtain ja ruhtadanevttohusain. Áigemearri juovlam. 2022.

Šlájat
A. Fágalaš doaibmabijut
B. Kultuvrralaš doaibmabijut
C. Struktuvrralaš ja hálddahaslaš doaibmabijut

Doaibmabidjoplána ivdnekodaid čilgehus

- **Álggahuvvon/gárvis**
- **Pláneme/čavgejuvvon johtui**
- **Gáibida bušeahta/guhkesáigásaš**

DNU DF – galgá ipmirduvvot sámi buohcceviessun!

Doaimbajut	Kommentára	Ovttasbargoguoimmit	Golut	Dárbu oktasaš doaimbajuide?(GDF ovttastahttin?)	Goas álggahuvvo	Strategiija siidu:
A. Fágafierpmádat	<p>Resursajoavku Ásahit resursajoavkku mii galgá ráhkadit doaimbaplána GDF mandáhta álggaheapmái. Loahpahunvovon. DF ovddastuvvon guvllolaš bargajoavkkus Davvi Dearvvašvuohta evttoha joatkit dáiinna guvllolaš bargajoavkkuin.</p>	Davvi Dearvvašvuohta Finnmárkku buohcceviessu Helgelaanten Skiemtjegåetie Nordlándá Skippijviessu Buohcceviessoapotehka Romssa universitehta (UiT) Ovttasdoaimbanoss. DNU Kvalitehtaossodat, DNU			Loahpahunvovon Lea álggahunvovon	48
A. Fágabeaivi resursajovkui	Gealbudeaddji logaldallamat resursajovkui.	Geavaheaddjelávdegoddi Sámi Klinihkka Romssa universitehta (UiT) Finnmárkku buohcceviessu GDF			Gárvis	48
A. Fokus sámi pásentii áššelisttus	Fásta čoahkkimiin; BBL, KVAM, bargiidčoahkkimiin, gaskavahkkočoahkkimiin, ja siskkáldas oahpahunvovon klinihkain,	DNU (UNN) Sámi gelbbolašvuođajoavku	0		Dađistaga	47

	galgá maiddáí leat fokus fáttáide sámi pasieantta birra.					
A. Gelbbolaš- vuodajoavku	Gelbbolašvuodajoavku Ásahit gelbbolašvuodajoavkku siskkáldasat DNU:i mas lea sámi giella- ja kulturgelbbolašvuoha. Geavaheadjeáirras galgá searvadahttot. Joavkku mihttomearrin lea leat sámi resursa; giella- ja kulturgelbbolašvuoha DNU bargiide. Joavku galgá doarjut sámi koordináhtora ja sámi dearvvašvuodajoavkku. Geahča sierra doaibmabijuid sámi koordináhtor ja Sámi Dearvvašvuodajoavku.	Davvi dearvvašvuoda sámi resursajoavku		X	2022 giđa	48
A. Siskkáldas oahpahas DF:s sámegeiela ja sámi kultuvrra birra	Geatnegahtton oahpahas. Gelbbolašvuodajoavku doarju siskkáldas oahpahasain. Bargit galget beassat čuovvut giellakurssa bargoáiggis, dahje oazžut báلكká dasa friddjaáiggis, golut máksojit.	DNU (UNN) Sámi gelbbolašvuodajoavku	Diehte- meahttun golut	X E-oahppan	2022 čavčča	47
A. Fágalaš váikkuhus dearvvašvuodabargiid vuodđooahpahussii	Ovttasbargat singuin geat ráhkadit fágaplánaid vai Sámi kulturgelbbolaš- vuoda – fáddá «sámi pasieanta» biddjojuvvo dearvvašvuodabargiid vuodđooahpahussii ovdal pasieantaoktavuodain hárvhallamii.	Ovttasbargat Romssa universitehtain (UiT:in)				47
A. Implementeret «Plána iešsorbmemma eastadeapmái sámiid gaskkas Norggas, Ruotas ja Suomas»	Ráhkadit plána masa oapmahaččat ja maŋisbáhcciiit servet. Ovttadárvošaš ja kulturhearkkes dálkkodan-/dikšunfálaldat/čuovvuleapmi sámi maŋisbáhcciiide iešsorbmemma maŋgil ferte sihkkarastot ja nannejuvvot.	PHRK		X Ráhkadeamen nátionála plána	Ođđajagimánu 2022	48

A. Ovdánahttit oahpahusa mas lea iešsorbmemma eastadeapmi Sámis/ sámi konteavstta fokusis	Ovttasbargat SANÁG:in ovdánahttit oahpahusa.	SANÁG, VIVAT		X Nasionála doaibmaplána Norggas.	Álggaheame	48
A. Jorgaleamit	Ferte čielggaduvvot guđet diehtujuohkin-materiálaid berrešii jorgalit sámegillii. Pasieantavuoigatvuođat galget jorgaluvvot davvisámegillii.			X	2022 giđa	48
A. Sámi pasieanttaide oahppan- ja hálddašanfálaldat gielalaččat ja kultuvrralaččat	Heivehit gielalaš ja kultuvrralaš joavkovuđot oahppan- ja hálddašanfálaldaga sámi pasieanttaide geain leat guhkilmas ja/dahje máhcevaš dearvvašvuođaváttut. Kurssaid berrešii ovdánahttit buot golbma giellaguovvluid várás ja ovttasbargguin báikkálaš dearvvašvuođafitnodagaiguin.	Sámi klinihka OHG (LMS), DNU (UNN)	Golut?	X	2022 čavčča	48
A. Dutkan	Geavahit dálá dearvvašvuođadutkama sámi pasieanttaid fálaldaga buorideapmái.	SAMINOR		X	Álggaheame	49
B. Sámi vahku ja guovvamánu 6.beaivvi čálmustahttin	Min neahttasiidduin ja siskkáldasat min organisašuvnnas. Fáddávahku ovdal guovvamánu 6. beaivvi. Levgen. Kantiinat, biebmoárbevierut (beaiveborramuš ja mállásat). Kulturprográmma mii bistá olles vahku.	Giellat sámi giellahálddašanguovvluin mat gullet DNU (UNN) doaibmaguvlui Romssa universitehta (UiT) GDF Sámediggi		X Oktasaš rámmat čálmustahttimii Gulahallan Jahkejuvlaovttasbargu fágafierpmádagain ovdal sámi vahku	Lea álggahuvvon	48
B. Sámi dáidda	Sámevuohta galgá oidnot sámi dáidagiin ja eará sámi govastemiin. Kártet sámi dáidaga DNU:s (UNN:s). Ovttasbargu UiT:in oahpistan dáiddagálledemiide Universitehtas.	UiT UNN (DNU) dáiddalávdegoddi SANÁG			2022 giđa	48
B. Kultuvrralaš doaibmabijut	DNU:s (UNN:s) galgá leat fokus lasihit sámi kulturdoaibmabijuid.	Olggaldas kulturaktevrrat Norggas	450000			48

B. Sámi biepmu	Fállat Sámi biepmu.	DNU (UNN) Guovddášváráiduhttin	0		Guovvamánu 2022	48
B. Ásahit sámi deaivvadanbáikki pasieanttaide, oapmahaččaide ja bargiide	Ásahit sámi deaivvadanbáikki buot sajiide gos UNN:s leat lanjat; latnja mii govvida sámi kultuvrra; nugo duhkorasat, govat, aviissat, musihkka ja diehtujuohkinmateriálat. Searvvis sáhttet maddái leat sámi dearvvašvuođabargit, geaiguin pasieanttat deaivvadvivčče dahje válddášedje oktavuoda.	Sámi dáiddarsearvi Doaibma- ja opmodatguovddáš			Dađistaga	49
C. Fokus sámi dearvvašvuođabálvalusaide plánain ja strategiijain	Implementeret doaibmabijuid DF bajimuš strategiijaplánii.	Dutkama guovddáš ja oahppoguovddáš	0		Álggahuvvon	47
C. Almmuhusteavsttat	Seamma teaksta DNU (UNN) buot almmuhanteavsttaid málliin.	Bargoveahka- ja organisašuvdna DNU (UNN)	0	X	Álggahuvvon	47
C. Sámi galbbat DF:s	Galbbat davvisámegillii ja dárogillii.	DNU (UNN) Doaibma- ja opmodatguovddáš			Álggahuvvon	48
B. Sihkkarastit sámi ovddasteami dearvvašvuođafitnodaga geavaheaddjelávdegoddái ja nuoraidráđđái	Galgá leat árras geas lea sámeigielmáhttu ja sámi kulturgelbbolašvuohta Geavaheaddjelávdegottis ja nuoraidráđis.			X	Álggahuvvome	47
C. Doarjut eatnigiela/kulturdugáža registrerema diđolašvuođakampánja	Registreret giela pasieantadieđuide DIPS:as, pasieantajournálie, čujuhusaide (bearaš sosiálalaš). Leat mielde sihkkarastime buori heiveheami ja ovttárvosaš dálkkodeami/divššu sámi pasieanttaide.	Doavttersearvi Davvi Dearvvašvuohta DGT		X	Dađistaga	

C. Kárten DF:s	Galgá čađahuvvot Gaskaanalysa oassin evttohuvvon doaibmabijuide čielggadeamis mandáhta olis strategiija-dokumeanttas.	Kvaliteahttaossodat Ekonomii ja analysa PO (Bargoveahka- ja organisašuvdna-ossodat) (DNU) Davvi Dearvvašvuhta	0		Ođđajagimánu 2022	13
C. Fysalaš dulka báikáduvvon Romsii	Láhčit fysalaš dulkoma. (08.00-22.00). 1. ceahkki. Beaivet 2. ceahkki. Jándor	Finnmárkku buohcceviessu	Areálagollu		Álggahuvvome	33/47
C. Buoret diehtjuohkin dulkonbálvalusa birra intraneahtas	Guvllolaš kampánnja Davvi Dearvvašvuoda olis lea dingojuvvon. DNU (UNN) ja Finnmarkku buohcceviessu barget áššiin.	Finnmárkku buohcceviessu DF	0	X	Skábmamánu 2021	33/47
C. Čálgoortnet	Sámi bargiide geat háliidit, addojuvvo friddja guovvamánu 6.beaivvi. Virgelohpe-ortnet čadnon eretvájoleapmái/ hávdá-deapmái heivehuvvo stuorrabearrašii Sámedikki ja fylkkagiella ortnega mielde.	Bargoveahka – ja Organisašuvdna, DNU (UNN) Sámediggi Fylkkagiella			Ođđajagimánu 2022 Mihttomearri ahte galgá leat sajis 6.2.22	
C. Ásahit ~~ođđ~~ sámi koordináhtorvirggi DF:i	Ásahit virggi direktvrra jodihangodái. Áimmahuššat doaibmaplána implementerema.		1,5 milj. jahkái oktan sosiála goluiguin		Galgá árvvoštallot 2022 giđa	47
C. Rekruteren ja sajáiduvvan	Bargit geain lea gelbbolašvuhta sámegeijas ja sámi kultuvrras; Eaktodáhtolaš registreren guđiid bargiin lea sámegeielmáhttu ja/dahje sámi kulturgelbbolašvuhta ja addit sidjiide bálkábuhtadusa fágasearvvi soahpamušaid mielde.		Diehtemeahttun golut	Guvllolaš doaibmabijut	2022 čavčča	47
C. Sámi dearvvaš- vuodaajoavku	Galgágo ásahit struktuvra ferte čielgga- duvot. Røros/St. Olavs/SANÁG ja Alaska modealla inspirašuvnnain.	<u>Romssa giella ovttas- doaimanossodat</u> Návuotna Álttá Gáivuona giella Bálák (Ingolf Kvandal)		X	Berre árvvoštallot 2022 čavčča	47

<p>C. Fokus jerrui dearvvašvuodabargiide geain lea sámegielmáhttu ja/dahje kulturgelbbolašvuoha gulahallansoahpamušas</p>	<p>Mihttomearri lea ahte buot ossodagain main lea pasieantaoktavuohta galget láhčit dili nu ahte leat fidnemis bargit geain lea sámegielmáhttu – ja kulturgelbbolašvuoha go lea dárbu. Berrešii ásahtit indikáhtora mii monitorere mihttomearrejoksama. Sámi gelbbolašvuodajoavku kvaliteahtasihkkarasttá gulahallansoahpamuša.</p>		0		<p>Áigumuš oažžut gulahallansoahpamuššii/stivrenjuvlii 2022 rájes</p>	47
<p>D. Ovttasbargoguoimmit</p>	<p>Sámi Klinihkka Mátta-Sámi dearvvašvuodafierpmádat Sámediggi Romssa ja Ufuoha dearvvašvuodaoktasašvuoha Stáhtahálddašeaddji Romssa Fylkkagiela Sámegiela hálddašanguovllu gielddat mat gullet DNU (UNN) doaibmaguvlui Priváhta šiehtadusat ásausaiguin Davvi Dearvvašvuoha/ eará DF:t RU (UIT)/ Sámi dearvvašvuodadutkan Sámi allaskuvla Sámi organisašuvnnat nugo Sámi doaktáriid searvi Duohtavuoda- ja seanadankommišuvdna BRO (USHT), Buhcciidsiida ja ruoktobálvalusaid ovddidahttinguovddáš sámi álbmogii Finnmárrkus. Riddu Ridđu Davvi álbmogiid guovddáš Sámediggi Sámeráđđi Festspillene i Nord-Norge Romssa sámi viessu</p>					

4.5 Nordlánda Skippijviessu (Nordlándda buohcceviessu) DF doaibmabidjoplána

Doaibmabidjoplána meannuduvvui viiddiduvvon jodiheaddječoahkkimis maŋgebárgga skábmamánu 30. beaivvi 2021.

Mearrádus:

Jodihanjoavku doarjui evttohuvvon doaibmabijuid.

Doaibmabidjoplána digaštallui Nordlánda Skippijviesu stivrračoahkkimis juovlamánu 14. beaivvi 2021, 2021-114 áššis – Nordlánda Skippijviesu bargu čuovvulit strategiija «Spezialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii».

Mearrádus:

Stivra váldá ášši čuvgehussan ja doarju evttohuvvon doaibmabijuid Nordlánda Skippijviesu doaibmaplánas.

Šlájat
A. Fágalaš doaibmabijut
B. Kultuvrralaš doaibmabijut
C. Struktuvrralaš ja hálddahuslaš doaibmabijut

Doaibmabidjoplána ivdnekodaid čilgehus

	Álggahuvvon/gárvvis
	Pláneme/čavgejuvvon johtui
	Gaibida bušeantá/guhkesáigásaš

Nordlánda Skippijviessu DF Doaibmabidjoplána

Doaibmabijut	Kommentára	Ovttasbargoguoimmit	Golut	Dárbu oktasaš doaibma- bijuide?(GDF koordineren?)	Goas álggahuvvo	Strate- gijja siidu:
A. Bargojovku	Bargojovku Ásahit siskkáldas bargojovkku mii ráhkada doaibmaplána GDF mandáhta álggaheapmái. Loahpahuvvon. RF ovddasteapmi guvllolaš bargojovkkus	Davvi Dearvašvuhta Finnmárkku buohcceviessu Helgelaanten Skiemtjegáetie Nordlánda Skippijviessu Buohcceviessoapotehka			Čadahuvvon	48
A. Bargojovkku gealbudeapmi	Gealbudeapmi siskkáldas bargojovkui Nordlánda Skippijviessus Fitnat Árran julevsámi guovddáži. Fáddá: Kulturáddejupmi ja gulahallan	Geavaheaddjelávdegoddi Nuoraidráđđi Árran julevsámi guovddáš			Čadahuvvon	48
A. Siskkáldas oahpahus sámegiela ja sámi kultuvrra birra	Loktet dearvašvuodabargiid dihtomielalašvuoda siskkáldasat. 1. Geatnegahtton E-oahppankursa buot Davvi dearvašvuoda bargiide. 2. SANÁG ¹ -kursu, E-oahppankursa	Davvi Dearvašvuhta ráhkada kurssa SANÁG	Davvi Dearvašvuhta GDF rehkenastá goluid.	Oktasašdoaibmabidju Davvi Dearvašvuhta	2022/2023	47

¹SANÁG mearkkaša Sámi našuvnnalaš gealbobálvalus – psykalaš dearvašvuodasuodjaleapmi ja gárrendilli

<p><i>Kulturáddejummi deaivvadettiin sámi pasieanttaiguin ja geavaheddjiiguin</i> biddjojuvvo Campusii ja juolluduvvo áigeovuodilis olbmuide²</p> <p>3. Čađahit jahkásaš siskkáldas-oahpahusa/ kurssa sámegeiel- ja kulturgelb-bolašvuodas guovvamánu 6. beaivvi oktavuodas</p> <p>4. Ásahit oanehis siskkáldas-oahpahuskurssa maid sáhtá atnit iešguhtege ovttagadnii/ jođiheaddje-jovkui. Dán sáhtá geahččalit muhtun ovttagagain/ pilohtan</p>	Fágaossodat	<p>Searvan bargiid áigeGolut</p> <p>Meroštallon golut: 100.000,- ru.</p> <p>Meroštallon golut: 5000,- ru.</p>		<p>Jahkásaččat, álgín 2022 giđa</p> <p>2022/2023</p> <p>2022/2023</p>	
<p>A. Dearvvašvuodajoavku</p> <ul style="list-style-type: none"> Oaidnit vejolašvuoda ahte Nordlándá Skippijviessu searvá 2-jagáš prošeaktii julevsámi dearvvašvuodajoavkku birra, ovttagadnii Hápmira suohkaniin. Ásahuvvo Pilohtta -prošeaktan <p>Dearvvašvuodajoavkkut-barggut:</p>	Hápmira suohkan	<p>20 proseantta virgi Nordlándá Skippijviesus*</p> <p>*Sávvamis ruhtaduvvo dát prošeaktan.</p>		2022 ollodahkii	48

<ul style="list-style-type: none"> - Pasientii/pasieanttaide gulli barggut - Gealbudeapmi gielddain ja dearvvašvuodafitnodagain - Ovdánahttit ovttasdoaimma sámi pasieanttaid hárrái <p>Nordlánda Skippijviesu koordináhtora vejolaš ovddasvástádusorggit, lullisámi modealla mielde³</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Doaimmahit oktavuoda-telefovna ○ Sáhttit čuovvut pasieanttaid diimmuide, čuovvulit orru pasieanttaid ○ Klinihkalaš bálvalusaid koordinerenbargu, diehtujuohkin ja ovttasdoaimman. <p>5. Ásahit resursajoavkku mii deaivvada 4 geardde jagis, siskkáldasat Nordlánda Skippijviesus mii galgá váikkuhit Nordlánda Skippijviesu spesialistadearvvašvuodabálvalusaid čuovvuleami sihkkarastima sámi álbmogii</p>		20 000,-		
---	--	----------	--	--

³ <https://sorsamisk-helsenettverk.no/samisk-helseteam/>

A. Báikkálaš sámi fágafierpmádat Nordlánda Skippijviessu						
A. Dieđut Nordlánda Skippijviessu neahttasiidduin	Áigeuovdilis dieđuid jorgaleapmi Nordlánda Skippijviessu neahttasiidduis: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Heahtedieđut ▪ Oktavuodadieđut ▪ Min birra ▪ Du vuoigatvuođat sámi pasieantan – dán sáhtát vuordit 	Kommunikašuvdnaossodat ovttasráđiin Geavaheaddjelávdegottiin ja Nuoraidráđiin	Searvan bargiid áigegolaheapmi		2022	48
A. Ovddidit/Jorgaleamit	Pasieanttaide guoski dieđuid jorgaleapmi: <ul style="list-style-type: none"> • Pasieantareivvet galget jorgaluvvot julevsámegillii • Diehtujuohkin pasieantavuoigatvuođaid birra • Bargat dan ovdii ahte sámegiella fálljuvvo giellan sisačálihanautomáhtas, ja sihkkarastit sámi jorgaleami maddái SMS:i mii sáddejuvvo maŋŋil 	Davvi Dearvvašvuođa gulahallan ossodat ovttas Geavaheaddjelávdegottiin ja Nuoraidráđiin Fágaossodat SKSD- Klinihkalaš guovddáš IKT	Golut jorgaleapmái. Searvan bargiid áigegolaheapmi. Searvan bargiid áigegolaheapmi		2023	48
B. Guovvamánu 6. beaivvi čalmustahttin	<ul style="list-style-type: none"> • Čalmustahttit sámi álbmotbeaivvi guovvamánu 6. beaivvi nu go: • Sosiála median/ Nordlánda Skippijviessu neahttasiidduin 	Fágaossodat Kommunikašuvdnaossodat Doaibma- ja opmodatjuogus Stormen girjerájus	Searvan bargiid áigegolaheapmi 5000,-		2022	48

**B. Sámi dáidda, govasteapmi
ja galbbat**

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Levgen buot báikkiin gos leat buohcceviesut ▪ Fállat sámi biepmu buohcceviesu kantiinnain ▪ Čájáhus buohcceviesus, earret eará girjerádjosiin ▪ Nordlánda Skippijviesu Stormenis 	DNU (UNN) kulturossodat				
<ul style="list-style-type: none"> • Galbbat julevsámegillii buot ođđa visttiin • Galbbat julevsámegillii boadárdagain buot váldovisttiin • Cealkámuš Nordlánda Skippijviesu dáiddalávdegoddái; sávaldat ahte sámi dáidda ja sámi govasteapmi ostojuvvo • Oastit girjjiid, áigečállagiid ja duhkorasaid mánáide /nuoraide • Oastit sámi beavdeleavggaid guoskevaš resepsuvnaide • Geavahit buohcceviesu diehtujuohkinšearpmad áigequovdilis čalmmustaht-timiidda • Gilvit plakáhta 10 sáni davvi-, lulli ja julevsámegillii⁴ Čalmmustahttit sámi giellavahku sosiála mediain 	<p>Doaibmajuogus ovttasbargguin kommunikašuvdnaossodagain Nordlánda Skippijviesu dáiddalávdegoddi</p> <p>Klinihkka</p>	<p>Diehtemeahtun golut</p> <p>50 000,-</p> <p>Eai makkárgelut</p>		2022	48

⁴ Linjka plakáhtti: https://giellavahkku.org/wp-content/uploads/2021/08/10-sani-Plakat-70x100_bhg_korr3.pdf

C. Fokus sámi dearvvašvuođabálvalusaide plánain ja strategijain

<ul style="list-style-type: none"> • Bidjat áigeuovdilis čuoggáid doaimbaplánas sierra teakstaoassin strategalaš ovddidanplánii • Bargu Dearvvašvuođaoktasašvuođain <p>Geahčadit vejolašvuođa ásahit FOL-fágalaš ovttasbargolávdegotti, Dearvvašvuođaoktasašvuođa vuođđudeami oktavuodas, laktasuvvan spesialistadearvvašvuođabálvalusaid čuovvuleapmái sámi álbmogii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementeret čuovvovačča fástadoaktára vuolgahussii: <i>Dieđuid dulkka geavaheami ja iežas kulturduogáža áimmahuššama birra ja guđe gielaid, galgá čállit «bearaš ja sosiála» vuollái dahje njuolgá vuođđo-journálie «pasieantta birra» vuolde</i> (Finnmárkku buohcevesu málle mielde. Norbmaaddi bargovuogit ovttasbargui gaskal fástadoaktáriid ja buohceviessoaktáriid). 	<p>Fágaossodat</p> <p>Ovttasdoaimbama juogus</p> <p>Fástadoavtterráđdi</p>			<p>2022</p> <p>2022/2023</p> <p>2022</p>	<p>49</p>
<p>C. Rekruteret dearvvašvuođabargiid geain lea sámegeilmáhttu ja sámi kulturgelbbolašvuohta.</p>	<p>Čuovvovaš čuoggát čállojit Nordlándá Skippijviesu rekruterendoaimbaplánii 2021-2024: Geavahit sámegeiela ja sámi kulturmáhtu Nordlándá</p>	<p>HR juogus, Rekruteren ja doarja</p>		<p>2022 giđa</p>	

	<p>Skippijviesu ovdanbuktimis áigeuovdilis almmuhusain Webcruiteris, ja áigeuovdilis virgesiidduin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ovdánahttit, jorgalit ja heivehit diehtujuohkinmateriála buot sámegielaide gos dat lea relevánta • lešguđetlágan intensiivaortnegat maid fitnodagat ovddasvástidit, mat galget sihkkarastit ahte sámi gelbbolašvuohta fitnodagas áimmahuššojuvvo HR bealis ovtta dásis eará ortnegiiguin, sierraortnegiid jearu ja dárbbu mielde. 				
C. Dulkonbálvalusat	<ul style="list-style-type: none"> • Sihkkarastit julevsámi dulkka fidnema. • Sihkkarastit ahte dieđut dulkonbálvalusa birra leat fidnemis dearvvašvuođabargiide. 	<p>Nationála prošeakta lea ásahuvvon ásahan dihte dulkon- bálvalusa mas maddái fálojuvvo dulka julev- ja lullisámegillii. Dán barggu jođiha Davvi Dearvvašvuođa barggoavku.</p> <p>Leat ráhkadeamen diehtujuohkinkampánnja Finnmárkku buohcceviessu ja DNU</p>	<p>Davvi Dearvvašvuohta ruhtada</p> <p>Davvi Dearvvašvuohta ruhtada</p>	<p>Oktasaš doaibmabidju Davvi Dearvvašvuohta Prošeakta álggahuvvon</p>	<p>47</p> <p>2022 ollodahkii</p>

C. Ovttasbargoguoimmit

Áigeguovdilis sámi organisašuvnnat Hápmira suohkan Stormen girjerájus Dearvvašvuodaoktasašvuohta LOVESA ⁵ (LOVOB) Dearvvašvuodaoktasašvuohta Sámi allaskuvla Nord universitet /Nuortta universitiehhta,/Noerhte universiteete					
---	--	--	--	--	--

---

⁵ Dearvvašvuodaoktasašvuohta Luofuohtá, Viestterálas ja Sálto

4.6 Helgelaanten Skiemtjegåetie **DF Doaimbidjoplána**

Ášši 346 Spesialistadearvvašvuodabálvalusat lullisámi álbmogii meannuduvvo Helgelaanten Skiemtjegåetie jodiheaddječoahkkimis skábmamánu 9. beaivvi.

Ulbmilin lei čuvget finodatjodihangoddái evttohuvvon spesialistadearvvašvuodabálvalusaid doaimbidjoplána birra lullisámi álbmogii, oaiviladdimiid oazžut dasa jus ležžet ja čielggadit joatkka barggu.

Mearrádus:

1. Ovddasvástádus spesialistadearvvašvuoda doaimbaplánii lullisámi álbmogii biddjojuvvo med.direktevrii 01.01.2022, maŋŋil go prošeakta loahpahuvvo.
2. Ásahuvvo 50% koordináhtorvirgi doaimbaplána čadaheami várás.
3. Guovvamánu 6. beaivvi čalmmustahttin – ásahuvvo lávdegoddi maid AD jodiha, masa Geavaheaddjelávdegoddi searvidahtto.

Ášši biddjojuvvui maiddái ovdan čuvgenáššin Helgelaanten Skiemtjegåetie stivríi skábmamánu 25. beaivvi 2021.

Šlajat

A. Fágalaš doaibmabijut

B. Kultuvrralaš doaibmabijut

C. Struktuvrra ja hálddahaslaš doaibmabijut

Doaibmabidjoplána ivdnekodaid čilgehus

Álggahuvvon/gárvvis

Pláneme /čavgejuvvon johtui

Gáibida bušeahta/guhkestaigásaš

Helgelaanten skiemtjegåetie

<i>Doaibmajut</i>	<i>Kommentára</i>	<i>Ovttasbargoguoimmit</i>	<i>Golut</i>	<i>Dárbu oktasaš doaibmabijuide?(GDF koordineren?)</i>	<i>Goas álggahuvvo</i>	<i>Strategiija siidu:</i>
A. Ráhkadit doaibmabidjoplána	<p>Resursajoavku Ásahit resursajoavkku mii galgá ráhkadit doaibmabidjoplána GDF mandáhta doibmii bidjama várás. Loahpahuuvon.</p> <p>DF ovddastuvvon Guvllolaš bargojoavkkus Davvi Dearvvašvuohta evttoha guvllolaš bargojoavkku jotkojuvvot.</p>	<p>Davvi Dearvvašvuohta Finnmárkku buohcceviessu Helgelaanten Skiemtjegåetie Nordlánda Skippijviessu</p> <p>Buohcceviessoapotehka UiT (Romssa universitehta) Ovttasdoaibmanoss., DNU (DNU) Kvaliteahhtaossodat, DNU (UNN)</p>	50.000		Loahpahuuvon Lea álggahuuvon	48
A. Siskkáldas oahpahas sámegeiela ja sámi kultuvrra birra	Lasihit dihtomielalašvuođa siskkáldasat bargiid gaskkas siskkáldas kurssaiguin ja e-oahpahasain. Sámegeiella ja sámi kulturipmárdus galgá leat fáddán Helgelaanten Skiemtjegåetie kvaliteahttabeivviin. Finnmarkku buohcceviessu ráhkada kurssa.	Buot jodiheadjit	Golut eai čielggaduvvon	X E-oahppan	2022 čavčča	47
A. Fágalaš váikkuhus dearvvašvuođabargiid vuodđooahpahussii	Ovttasbargu singuin geat ráhkadit fágaplánaid vai Sámi kulturgelbbolašvuohta – fáddá «sámi pasieanta» biddjojuvvo dearvvašvuođabargiid vuodđooahpahussii ovdalگو galget hárjehallamii pasieantaoktavuođaiguin. Dearvvašvuođafágabargit, ambulánsabargit, dearvvašvuođačállu, j.s.	<p>Joatkkaskuvllat Helgelánda</p> <p>Nord universitet</p>			2022	47

	Buohccedivššároahppu ja sosionomaoahppu, jna.				
A. Ásahit oktavuoda ja ovttasbargu Lullisámi dearvvašvuoda-joavkkuin/St.Olavii	Ráhkadit evttohusa ahte álggahivččii sullasačča Helgelaanten Skiemtjegåeties			2023	
A. Heivehit daid klinihkalaš fáaldagaid	Dáid oasis leat earenoamáš deatalaččat: Prehospitála bálvalusat, geriatriija, psykiatriija, gárrendilli, pediatriija/riegádahttin, heahti.	Klinihkkahoavddat		2022/2023	
A. Digitála dearvvašvuodabálvalusat	Láhčit digitála dearvvašvuodabálvalusaid lullisámi álbmogii.	Dearvvašvuodaltnja Helgelánda ((Helserom)		2022	
A.Stoahkan-terapiija/áican	Skáhppot mánáid ja nuoraid áican- ja dikšunlatnjjii biergasiid /duhkorasaid mat leat oahppasat.	PHR-klinihkka, Mnp ossodatjođiheaddjít	Golut eai čielggaduvvon	2022	
A. Dutkan	Rekruteret áigeovdilis dutkiid / dutkanfáttáid.	Fágabargoveahka Dutkanhoavda		2023	49
B. Sámi vahku ja guovvamánu 6. beaivvi čalmustahttin	Min neahttasiidduin ja siskáldasat min organisašuvnnas. Fáddávahku ovdal guovvamánu 6. beaivvi. Levgen. Kantiinnat, sámi árbevirolaš biebm kantiinnain ja buohcceviessogievkkanis. Diehtjuohkin diehtošearpmain ja vuostáiválddáhagas	AD ja geavaheaddje-lávdegoddi	Oastit leavvgaid ja beavde-leavvgaid.	Lea álggahuvvon	48
B. Sámi dáidda	Ođđa lanjaide ja ođastuvvon lanjaide buot ovttagain/klinihkain. Sámevuhta galgá leat oidnosis lullisámi dáidagiin ja eará lullisámi govastemiin. Oažžut lullisámi kulturguovddáža Aarbortes searváí.	Doaibma/opmodat Helgelaanten Skiemtjegåetie jođiheaddjejoavkkus lea ovddasvástáduš sajáidduhttit		2025/-27	48

B. Vuordinlanjaid/-sajiid heiveheapmi	Geahčadit dálá vuordinlanjaid/ -sajiid ja buoridit daid lullisámi kultuvrra čalmmustahttima bokte	Doaibma/opmodat				
C. Fokus sámi dearvvašvuodabálvalusaid plánain ja strategijain	Sihkkarasit ahte nationála ja bajimuš guvllolaš dearvvašvuoda- ja buohcceviessoplánat oktiivástidit.	AD ja buohcceviessu jođihangoddi muđui	0			Dađistaga 47
C. Almmuhanteavsttat	Sávaldat oažžut ohcciid geain lea lullisámi duogáš. Dajaldat biddjojuvvo dás rájes buot almmuhusaide.	HR	0			Álggahuvvon 47
C. Sámi galbbat DF:s	Oassálastit GMG (DMS) Brønnpøysunda galbemii. Bargu lea álggahuvvon. Buot galbbat pasieanttaid várás jorgaluvvojit lullisámegillii.	Lulli- Helgelánda GMG (DMS)-jođiheaddji Doaibma/opmodat				Dás rájes gárváneapmái 48
C. Organiseret ovddasvástádusa áimmahuššat spesialistadearvvašvuodabálvalusaid lullisámi álbmogii	Bissovaš hámiide sajáiduhttit barggu ja ovddasvástádusa spesialistadearvvašvuodabálvalusaid lullisámi álbmogii. Dát galgá eat medisiinnalaš direktivrra vuollásažžan.					Lea álggahuvvon 49
C. Virgádit koordináhtora geas lea lullisámi duogáš	Joatkit barggu doaibmabidjoplánain. Oktavuođa ja koordinerejeaddji funkšuvdna lullisámi álbmogii.		500.000			Álggahuvvo 2022 47
c. Helgelaanten Skiemtjegåetie reivvet	Árvvoštallat bidjat veahá dieđuid lullisámegillii (boahthinbáiki, gean lusa sii galget omd.).			x		Ii čielggaduvvon
C. Doarjut Diđolašvuodakam-pánnja eatnigiela/kulturduogáža registremii	Registreret pasieantadieđuin DIPS:s, pasieantajournálain, čujuhusain (bearaš sosiála) giela. Dát sihkkarasttášii buori heiveheami ja ovttáárvošaš dálkkodeami sámi pasieanttaide.	Doavttersearvi Davvi Dearvvašvuoha DGT Sámi Klinihkka		X		Dađistaga

C. Lullisámi dulkonbálvalus fidnemis	Nationála prošeakta	Finnmárkku buohcceviessu		X	Eahpesihkar	33/47
C. Čálgoortnet	Láhčit nu ahte sámi duogáš bargit sáhttet oažžut buhtadusvirgelobi/luomu/ virgelobi guovvamánu 6. beaivvi. Čálgoortnet heivehuvvo stuorrabearraša dárbbuide eretvájoleami/hávdádeami oktavuodas, seamma láhkái go Sámedikki ortnet.	HR Fágasearvvit			II leat-čielggaduvvon	
C. Lullisámi gelbbolašvuoda-fierpmádat	Helgelaanten Skiemtjegåetie bargit leat searvvis báikkálaš fierpmádagas nannen dihtii barggu ja fuomášumi spesialistadearvvašvuodaábálvalusaid hárrái lullisámi álbmogii.	Klinihkkahoavddat	Golut doaimmahit gelbbolašvuodafierpmádaga. Kurssat.		2022?	
C. Ovttasbargo-prošeavttat gaskal Helgelaanten Skiemtjegåetie ja áigeguovdilis gielddaid ja lullisámi guovlluid Ruota bealde	Aarborte gielda livččii guovddážiis. Sáhtta álggahuvvot ovttasbargguin Aarborte gielddain ja Dearvvašvuodaoktasašvuoda olis.	Aarborte Ovttasdoaimbama guovddáš. Dasa lassin Grane, Vefsn, Hemnes ja Rana gielddat. Eará gielddat dađistaga.			2022	
C. Konferánsat	Helgelaanten Skiemtjegåetie berre oassálastit konferánsaide main lea lullisámi sisdoallu.	Helgelandskonferansen Lullisámi dearvvašvuoda-konferánsa	50.000			
A. Čuvgenášši stivračoahkkimiin ja FTV:s	Stivra dáhtošii stáhtusođasmahttima dávjjibut go dassáži.	Hál HR			Čađahuvvo dađistaga	
A. Ođđa Helgelaanten Skiemtjegåetie	Searvadahttin Ođđa Helgelaanten Skiemtjegåetiee plánema bajimuš dássái. Lea prošeavttas sierra mearrádusčuokkis. Lullisámi kulturguovddáš Aarbortes fátmastuvvo.	Prošeaktadirektevra			Dađistaga	

4.7 Finnmárkku buohcceviesu DF doaibmabidjoplána

Finnmárkku buohcceviesu DF strategalaš jođiheadječoahkkin meannudii 94/2022 ášši 08.03.2022 čoahkkimis:

Mearráduš:

1. Spesialistadearvvašvuodabálvalusaid doaibmaplána sámi álbmogii mearriduvvo daid cealkámušaiquin mat čoahkkimis bohte ovdan.
2. Doaibmaplána sáddejuvvo guvllolaš bargojovkui joatkka meannudeapmái.

Šlájat

A. Fágalaš doaibmabijut

B. Kultuvrralaš doaibmabijut

C. Struktuvrralaš ja hálddahuslaš doaibmabijut

Doaibmabidjoplána ivdnekodaid čilgehus

Álggahuvvon/gárvis

Pláneme/čavgejuvvon johtui

Gáibida bušeahta/guhkesáigásaš

Finnmárkku buohcceviessu DF

Doaibmabijut	Kommentára	Ovttasbargoguoimmit	Golut	Dárbu oktasaš doaibmabi- juide? (GDF koordineren?)	Goas álggahuvvo	Strate- giija siidu:
A. Fágafierpmádat	<p>Resursajoavku Ásahit resursajoavkku mii galgá ráhkadit doaibmabidjoplána GDF mandáhta álggaheapmái. Loahpahuuvon.</p> <p>DF ovdastuvvon Guvllolaš bargajoavkkus Davvi Dearvvašvuohta evttoha joatkit Guvllolaš bargajoavkku.</p>				Loahpahuuvon	48
A. Fágabeaivi resursajovkui	Gelbbolašvuođaloktejeaddji logaldallan resursajovkui				Gárvvis	48
A. Fokus sámi pasientii áššelisttus	<p>Fásta FIN čoahkkimiin galgá leat fokus sámi pasientii. Ovdamearkkat čoahkkimiidda leat FAMU, Kvaliteahttalávdegoddi, geavaheadjelávdegoddi ja eará čoahkkimat fitnodat ja klinihkka/ buohcceviesu dásis.</p> <p>Buot áššit mat ovddiduvvojit Strategalaš jođihančoahkkimii galget árvvoštallot sámi perspektiivvas. Dearvvašvuođa- oktasašvuohta lea mearrádusaidis bokte geatnegahtán iežas dasa ahte buohkat galget leat veahkkálaga bargat sámi álbmogii ovttárvosaš-bálvalusaid ovdii.</p> <p>Rásttigáisájulggaštus – Dearvvašvuođa- oktasašvuođa guimmešvuođa julggaštus Finnmárkkus galgá gávnnaht guđe guvlui mannat ja bidjat bajitdásat láidestusaid dearvvašvuođaoktasašvuođa bargui 2022- 2023 áigodagas.</p> <p>Rahčat dan ovdii ahte pasieantaoahpisteaddjit buohcceviesuin gulahallet pasieanttaiguin sámegillii.</p>	<p>Fitnodaga jođihangoddi</p> <p>Fitnodat ovttasbarguin buot FIN gielddaiguin</p> <p>Eaktodáhtolašguovddážat Girkonjárdgas ja Hámmerfeasttas</p>	0		Dađistaga	47

A. Gelbbolašvuohta	Nannen dihte sámegeiela ja sámi kulturgelbbolašvuođa fitnodagas galgá FIN geavahit Sámi klinihkka gelbbolašvuođa. Vásáhus-konsuleanta galgá leat searvvis. E- oahppankursa maid SANÁG lea ráhkadan juogaduvvo Guvllolaš dearvvašvuođa-fitnodagaiguin.			Čađat	48
A. Siskkáldas oahpahuš DF:s sámegeiela ja sámi kultuvrra birra	Loktet buot FIN bargiid dihtomielalašvuođa sámegeiela ja sámi kultuvrra birra. Geatnegahtton oahpahuš buot ođđabargiid beivviin FIN:s. Váldit atnui dálá oahpahušmateriála maid Sámi klinihkka fállá – geahča SANKS.no. Sámi klinihka ođđabargikursa, filbmejuvvo ja almmuhuvvo. Geatnegahtton SANÁG ráhkadan E-oahppankurssa gelbbolašvuođaportálas. Fáddávahku sámegeiela ja sámi kultuvrra birra FIN:s guovvamánu 6. beaivvi oktavuodas. FIN galgá láchit dili nu ahte bargit besset čađahit sámegeielkurssa. Nannet lulli- ja julevsámi fágagelbbolašvuođa servodaga ja kultuvrra hárrái Sámi klinihka nationála gelbbolašvuođabálvalus-funkšuvnna olis.			Álggahuvvo 2022 giđa	47
A. Fágalaš váikkuheapmi dearvvašvuođabargiid vuodđooahpahušas	Ovttasbargat singuin geat ráhkadit fágaplánaid vai Sámi kulturgelbbolašvuođa – fáddá «sámi pasieanta» biddjojuvvo dearvvašvuođabargiid vuodđooahpahušii ovdal go sii galget hárhjhallamii pasieantaoktavuođain. (RETHOS) Bargat dearvvašvuođafágaoahpuid ektui UiT:s (Romssa universitehtas) sámi dearvvašvuođabargiid rekruteremiin.	Ovttasbargat UiT:in (Romssa universitehtain)		2022 čavčča	47

A. Iešsorbmemma eastadeapmi sámiid gaskkas Norggas	Ráhkadit plána masa oapmahaččat ja maŋisbáhccit servet. Ovttáarvosas ja kulturhearkkes dálkkodan-fálaldat/čuoovvuleapmi sámii maŋisbáhcciid iešsorbmemma oktavuodas ferte sihkkarastot ja nannejuvvot. SANÁG ráhkada plána sámii álbmogii Norggas.		Ruhta-deapmi prošektiovdánahttimii	Bargu lea álggahuvvon 2021:s	48
A. Eastadit veahkaválddi ja illasteami	Ovdánahttit ja implementeret veahkaválddi ja illasteami doaibmaplána.			Álggahuvvon	48
A. Ovdánahttit oahpahusa mas lea fokus iešsorbmemma eastadeapmi Sámis/sámii konteavsttas	Ovdánahttit oahpahušlágideami mas fokus lea iešsorbmemma eastadeapmi Sámis/sámii konteavsttas mii galgá juogaduvvot Davvi dearvvašvuoda/ Norgga dearvvašvuoda miehtá.	VIVAT/RVTS Gasku (guvllolaš resursaguovddážat veahkaválddi ja traumahuša ja iešsorbmemma eastadeapmái)		Álggahuvvon	48
A. Jorgaleamit	Ferte čielggaduvvot guđiid diehtujuohkinmateriálaid berre jorgalit sámegielaide, lulli-, julev-, ja davvisámegiellii Pasieantavuogitvuodát galget jorgaluvvot lulli-, julev-, ja davvisámegiellii		Sorjavaš jorgalead-djevirggi dahje bálvalusa ruhtadeamis	2023	48
A. Oahppan- ja hálddašanfálaldat sámii pasieanttaide gielalaččat ja kultuvrralaččat	FIN lea ásahan OHG (LMS) Sámii klinihkas mas lea earenoamáš ovddasvástádus láhčit gielalaš ja kultuvrralaš joavkovuđot oahppan- ja hálddašanfálaldaga sámii pasieanttaide geain leat guhkilmas ja/dahje máhcevaš dearvvašvuodaváttut. Kurssaid berre ovdánahttit buot golmma giellaguovlluide ja ovttasráđiid áigeuovdilis DF:iguin.	Nationála hálddašeami gelbbolašvuodaguovddážat. Davvi Dearvvašvuoda oahppan- ja hálddašanovttadagat.		Álggahuvvon	48
A. Dutkan	Geavahit dálá sámii dearvvašvuodadutkama buoridan dihte fálaldaga sámii pasieanttaide.	Sámii dearvvašvuodadutkan	Lassi virggiid ruhtadit	Álggahuvvome	49

	<p>Gealbudeapmi eamiálbmotmetodologiijas. Ásahit dutkama/klinihka lotnolasvirggiid Sámi klinihkkii sámi dearvvašvuoda dutkama oktavuođas.</p>			<p>Lotnolasvirggit eai álggahuvvon</p>	
<p>A Ovdánahttit fáldalaga sámi pasientii</p>	<p>Sámi geriátralaš joavku lea ásahuvvon. Viiddidit joavkku boarrásiidpsykiáhteriin. Ovdánahttit ja heivehit traumadákkodeami psyhkalaš dearvvašvuoda ja gárrendili/sorjjasvuoda suorggis sámi pasientii. Ovdánahttit veajuidahhtima fágasuorggi ovttasbargguin Girkonjargga buohcceviesu veajuidahhtinossodagain heivehan dihte dan sámi pasientii. Heivehit dihto kártenneavvuid sámi geavaheddjiide. Ovttasbargat FIN Mánáid- ja nuoraid-ovttadagain ovdánahttit fáldalaga mánáide ja nuoraide. Virgádit sámegeielat mánáiddoaktára Sámi klinihkkii gii sáhtta johtit eará sajiide FIN:s. Sámi fáhkka-/heahtejoavku fas álggahuvvo, nátionála joavku nannejuvvo dainna funkšuvnnain. Implementeret váhnenjearahallama sámi pasieanttaide (ovddeš KFI) Davvi Dearvvašvuhtii. Oahpahus biddjojuvvo gelbbolašvuodaportálii. Bearašjoavku mii bargá poliklinihkalaččat sámi bearrašiiguin nátionálaččat.</p>	<p>Lassi virggiid ruhtadit. Bearaš-joavkkut Boarrásiid-psykiáhter Fáhkka-/heahte-joavku</p>		<p>Mánnga suorggi leat čavgejuvvon johtui..Lassi virggit ohccojuvvojit bušeahttapros eassas 2023/2024</p>	<p>51</p>
<p>B. Sámi vahku ja guovvamánu 6.b. čalmmustahttin</p>	<p>Min neahttasiidduin ja siskkáldasat buot sajiin FIN:s. Fáddávahku sámegeiela ja sámi kultuvrra birra ovdal guovvamánu 6. beaivvi. Dán vahku galgá biebmoaguossoheapmi govvidit sámi biebmoárbevieruid. Oastit sámi leavggaid maid sáhtta geavahit FIN lanjaid čijaheapmái guovvamánu 6.</p>		<p>Oktasaš rámmat čalmmustahttimii. Gulahallan biddjojuvvo Jahkejuvlii - ovttasbargu fágafierpmádagain ovdal sámi vahku.</p>	<p>Fáddávahku lea plánejuvvon doallat vuosttaš háve 2023:s</p>	<p>48</p>

	beaivvi. Kulturprográmma mii bistá olles vahku.					
B. Sámi dáidda	Sámevuolta galgá leat oainnusin sámi dáidagiin ja eará sámi govastemiin buot min báikkiin. Sámi dáidaga kárten FIN:s. Galbbat FIN:s davvisámegillii buot FIN odđa visttiin ja visttiin main galget odasmahttit galbbaid.	Dáiddalávdegoddi/Hámmerfe astta odđa buohcceviessu (NHS)				Čavgejuvvon johtui 48
B. Kultuvrralaš doaibmabijut	FIN galgá lágidemiin goallotit sámi kulturguoimmuheami prográmmii					Álggahuvvon 48
B. Sámi biebm	FIN galgá fállat sámi biepmu olles jagi pasieanttaide ja FIN bargiide.	Girkonjárgga stuorragievkkan	0			2022 giđa 48
B. Ásahit sámi ilbmadeami buot báikkiin FIN:s pasieanttaide, oapmahaččaide ja bargiide	Buot FIN báikkiin galget čoahkkinlanjat, vuordinlanjat ja eará oktasašareálat govvidit sámi kultuvrra duhkorasaiguin, govaiguin, aviissaiguin, musihkain ja diehtujuohkinmateriálaiguin.					Dađistaga 49
C. Struktuvrralaš doaibmabijut	Ovdánahttit Sámi klinihka eamiálbmotguovddážin. Ásahit ja ovddidit ovttasbarggu eamiálbmot fágabirraiguin ja organisašuvnnaiguin riikkaidgaskaččat.					Álggahuvvon 37
C. Fokus sámi dearvvašvuodábálvalusaide plánain ja strategiijain	Sihkkarastit sámi fágaoassálastima go áigequovdilis strategiijat ja plánat ráhkaduvvojit sihke guvllolaččat ja nátionálalaččat.		0			Álggahuvvon 47
C. Almmuhanteavsttat	Seamma teaksta sihkkarastin dihtii ohcciid geain lea sámegeilmáhttu dahje kulturgelbbolašvuolta sajastuvvot buot FIN almmuhanteavsttaid mállii.		0	X		Álggahuvvon 47

C. Sámi galbbat DF:s	Galbbat davvisámegillii ja dárogillii buot báikkiin FIN:s. Báikkiin earret Finnmarkkus galgá báikkálaš sámegealla geavahuvvot.				Čavgejuvvon johtui	48
C. Sihkkarastit sámi ovddasteami dearvvašvuođa-fitnodaga geavaheaddjelávdegoddái ja nuoraidráđái	Berre sihkkarastit sámi ovddasteami buot dásiin dearvvašvuođabálvalusas. Galgá leat áirras geas lea sámegeallmáhttu ja sámi kulturgelbbolašvuohta Geavaheaddjelávdegottis ja áirras FIN nuoraidráđis. SANÁG:s lea sámi geavaheaddjeráđđi.			X	Lea álggahuvvon	47
C. Doarjut diđolašvuođakampánija registreret eatnigiela/kulturdugáza	Registreret giela pasieantadieđuide DIPS:s, pasieantajournálie, čujuhusaide (bearaš, sosiála).	Doavttersearvi Davvi Dearvvašvuohta (Helse Nord) DGT		X	Dađistaga	
C. Nannet dulkonbálvalusa	FIN klinihkat/buohcceviesut galget aktiivvalaččat geavahišgoahit sámi dulkonbálvalusa. Diehtjuohkinkampánijat Davvi Dearvvašvuođa dulkonbálvalusa birra. Ráhkadit sierra websiiddu sámi dulkkaid dingomii. Ovdánahttit teknologijja dulkka dingomii ja geavaheapmái (gielladiehtovuodđu/APP) Hámmerfeastta buohccevissui ásahit vástevaš dulkonortnega mas fysalaš dulkon lea olámuttus Girkonjárdga buohcceviesus ja eará báikkiin Davvi Dearvvašvuođas. Ásahit dulkonbálvalusa nationála fáalaldahkan. Mihttomearrin lea ásahit		Ruhtadit virggiid dulkonbálvalussii ja jorgaleapmái		2022/2023	33/47

	<p>dulkonfálaldaga maiddá lulli- ja julev-sámegillii.</p> <p>Nannet bálvalusaid giellamielbargiiguin jorgalemiid várás buot golmma sámegielaide.</p> <p>Fállat birrajándordulkoma.</p>					
C. Čálgoortnet	Virgelohpeortnet eretvadjoleami/hávdádeami oktavuodas heivehuvvo sámi árbevieruide.	HR- FIN			Virgelohpe- njuolgga- said evaluerema oktavuodas 2023	
C. Sihkkarastit bargiid geain lea sámegiela máhttu ja sámi kultur- gelbbolašvuoha fitnodatjođihangoddá	Sámi klinihka klinihkkajođiheaddji čohkká direktivrra jođihangottis. Fitnodaga jođihangottis lea mángasis sámegiela máhttu ja sámi kulturgelbbolašvuoha.					47
c.Rekrutereren ja sajáiduvvan	Oassálastimiin oahppomeassuide galgá FIN ovdanbuktimis leat sámi profiila ja fitnodagas galgá leat earenoamáš fokus rekruteret bargiid geain lea sámegiela máhttu ja/dahje kulturgelbbolašvuoha (lulli-, julev ja davvisámi) FIN:s ferte leat earenoamáš fokus sajáiduhuttut bargiid geain lea sámegiela máhttu ja kulturgelbbolašvuoha.					47
C. Sámi dearvvašvuoda- joavku	Guokte pasieantaguovdilasti dearvvašvuodajoavkku ásahuvvojit (PSTH) FIN:i. FIN ferte sihkkarastit ahte dat joavkkut áimmahuššet sámegiela ja sámi kultuvrralaš pasieanttaid.	<u>Buot Finnmárkku gielddat</u>			Ásaheame/ čielggadeame 2022	55

	Sámi klinihkkii lea ásaheame D-FACT. Leat čielggadeame D-FACT nuora.					
C. Fokus jerrui dearvvašvuođabargiide geain lea sámegielmáhttu ja/dahje sámi kulturgelbbolašvuohta	Eaktodáhtolaš registreren geain lea sámegiigelbbolašvuohta ja addit sidjiide bálkábuhtadusa giellagelbbolašvuođa dáfus. Mihttomearri lea ahte buot ossodagat main lea pasieantaoktavuohta galget sáhttit láchčit nu ahte leat bargit geain lea sámegielmáhttu ja sámi kulturgelbbolašvuohta olámuttos go dárbbášuvvo.		Supmi sorjjavaš das man stuoris gelbbolašvuođa lasáhus lea ja gallásis lea gelbbo-lašvuohta		Lea álggahuvvon muhtun lihtuid várás	47
C. Ovttasbargoguoimmit	Sámediggi Helse Sør-Øst RHF, Helse Vest RHF ja Helse Midt RHF (DNU) UiT / Sámi dearvvašvuođadutkan Nuortta universitehtta (Nord Universitet) Sámi allaskuvla Sámi organisašuvnnat nugo Sámi doaktáriid searvi, FIN dearvvašvuođaoktasašvuohta Stáhtahálddašeaddji Romssa ja Finnmárkku Fylkagiella Gielddat mat gullet FIN doaibmaguvlui Priváhta šiehtadusat ásahusaiguin Davvi Dearvvašvuohta/ Eará DF:t Duohtavuođa- ja seanadankommišuvdna BRO (USHT), Buhcciidsiida ja ruovttubálvalusaid ovddidanguovddáš sámi álbmogii Finnmárkkus Davvi álbmogiid guovddáš Sámeráđđi					

5. Čoahkkáigeassu ja loahpaheapmi

Vai sáhtášii fállat ovttárvosaš dearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii, de fertešii dearvvašvuodabargiin leat doarvái máhttu sámegeiela ja sámi kultuvra birra. Strategijadokumeanta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» (2020) ja Davvi Dearvvašvuoda GDF (Helse Nord RHF) stivra-čoahkkáigesii ahte spesialistadearvvašvuodabálvalusas gáibiduvvo arvat eanet gealbudeapmi sihkkarastin dihte ahte sámi pasieanttat ožžot dohkálaš fáldadaga.

Bargojoavku lea dainna buktán raporttas oktan doaibmaplánaiguin. Bargojoavku lea válldahallan doaibmabijuid main daid čuovvuleami ovddasvástádus lea sihke guvllolaš ja báikkálaš dásis. Bargojoavku oaivvilda ahte doaibmabidjoplánat, sihke oktasaš doaibmabijut ja doaibmabijut iešguhtege dearvvašvuodafitnodagain, leat deatalaš reaiddut joatkevaš barggus sámegeielaid ja kultuvrra birra kvalitehta ja gelbbolašvuoda sihkkarastimii davvi dearvvašvuodafitnodagain.

Mátta-Romssa-Ofuohta regiovnna vuoddagat